

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

**Hoe meer we weten,
hoe beperkter we
zijn in onze keuzen**

**De wiskunde van
Religie**

**Waarom Stichting
I.S.I.S. genoemd is
naar een Egyptische
godin**

**Hoe Oude Wijsheid
herleeft in nieuwe
organisatievormen**

**Parallele
universums**



Foto omslag:

De drie-eenheid, de Bron van
alle dingen, uitgebeeld als
Osiris, Isis en Horus.

Licht op ...

Hoe meer we weten, hoe beperkter we zijn in onze keuzen

p. 34

Hoe beter we de consequenties kunnen doorzien van onze handelingen, des te beter zien we welke verantwoordelijkheden deze met zich meebrengen.

Herman C. Vermeulen

De wiskunde van Religie Cohesie in de samenleving

p. 37

Kan religie het bindmiddel zijn dat voor cohesie en saamhorigheid zorgt?

Barend Voorham

Waarom Stichting I.S.I.S. genoemd is naar een Egyptische godin

p. 46

Waarom heet Stichting I.S.I.S. zo? Deze vraag krijgen we vaak. We bespreken dit door in te zoomen op het Isis-symbool en op de uitgeschreven naam: International Study-centre for Independent Search for truth, oftewel, internationaal studiecentrum voor onafhankelijk waarheidsonderzoek. Hierover na te denken, doet een beroep op onze edelste aspiraties.

Henk Bezemer

Hoe Oude Wijsheid herleeft in nieuwe organisatievormen

p. 51

De vraag hoe je samenwerking tussen mensen zo goed mogelijk kunt organiseren, is een uitgebreid onderwerp van studie. Het is interessant om te zien dat in een recente visie op organisatievormen oude ideeën over evolutie en emanatie herleven en dat hun toepassing tot succes leidt.

Erwin Bomas



Nephthys (rechts) symboliseert de verborgen zijde van de natuur. Ze wordt altijd gekroond door twee hiëroglfen. Het bovenste, sikkelvormige deel is *neb*, dat 'heerser' betekent. Het onderste, rechthoekige deel is *hwt*, dat het heilige, besloten deel van een tempel betekent. De twee hiëroglfen vormen samen haar naam.

Gesignaleerd

56

- » Parallele universums: een intuïtie die de wetenschap kan hervormen
- » Klacht wegens misleidende voorlichting over orgaandonatie

Uw vragen

59

- » Hebben we invloed op het karma van anderen?
- » Het Astrale Licht
- » Lessen uit het panoramisch visioen
- » Waar 'begon' de mensheid?
- » Levensvormen
- » Mens en dier
- » De hogere en lagere natuur van de mens
- » Natuurrijken

Activiteiten Agenda

63

- » Lezingen in april en mei 2017
- » I.S.I.S. Symposium: Mededogen en Wijsheid – Sleutels voor een harmonieuze en gezonde wereld. Zaterdag 20 mei 2017



Licht op ...

Hoe meer we weten, hoe beperkter we zijn in onze keuzen

De stelling ‘meer kennis geeft meer verantwoordelijkheid’ is zeker geen onbekende uitspraak. De gedachte moge duidelijk zijn: hoe beter we de consequenties kunnen doorzien van onze handelingen, des te beter zien we welke verantwoordelijkheden deze met zich meebrengen, voor ons en voor degenen die deze gevolgen direct dragen; des te beperkter zijn dus onze keuzemogelijkheden.

Onze maatschappij is geen weerspiegeling van de hierboven gestelde gedachten, want er gebeurt vaak het tegenovergestelde. Veel leiders op hogere niveaus in de samenleving veroorloven zich veel grotere vrijheden dan de meerderheid heeft. Vaak spelen eigen belangen – persoonlijk belang, of het groepsbelang van een stad of land – een doorslaggevende rol. Voorkennis in allerlei zaken wordt gebruikt om daar zelf voordeel mee te behalen. En vaak wordt dat gebruik van voorkennis ook maatschappelijk geaccepteerd. Het wordt gezien als een vrijheid die men zich kan veroorloven.

Een alwetende, almachtige god?

Deze manier van denken, ‘meer weten geeft meer vrijheid’, wordt vaak op allerlei gebieden geprojecteerd. Zo zien we dit heel sterk terug op godsdienstig gebied. Er zijn godsdienstige stromingen die spreken over de almacht van hun god, omdat hij alles overziet en weet, en over alles beschikt. Wij zouden volledig onderhevig zijn aan zijn wil.

Gelovigen stellen zich voor dat hun god of goden almachtig zijn en vanuit deze almacht een grotere vrijheid hebben.

In het artikel ‘De wiskunde van Religie’ verderop in dit nummer, spreken we over de vervalreeks van het meest abstracte idee van Religie naar religies, dan naar godsdienst, en ten slotte naar sektarisme. Een vervalreeks die plaatsvindt doordat de mens deze hogere bewustzijnen steeds meer dezelfde motieven toekent als hijzelf heeft. Zoals wij mensen zelf denken, zoals wij zelf omgaan met kennis, macht of invloed, zo zouden ook die hogere wezens doen. Vanuit respect en devotie menen we dat de bewustzijnen op de hogere gebieden absolute vrijheid van handelen hebben — dat zij in hún sfeer precies doen wat wij op ons eigen gebied doen.

Het gevolg is: we denken dat het door middel van bidden, het brengen van offers of kopen van een aflaat mogelijk is om god of de goden te beïnvloeden. Zo hopen we gunsten te verkrijgen, en uitstel of kwijtschelding van onze schulden. We denken zelfs dat zij onze verantwoordelijkheid voor de gevolgen van ons handelen helemaal kunnen overnemen: het zogenaamde ‘plaatsvervangend lijden’. Kortom, een hele waslijst aan ideeën die er alle van uitgaan dat er in Karma, de wet van oorzaak en gevolg, ingegrepen kan worden.

Kan Karma terzijde worden gesteld?

Gautama de Buddha, maar ook andere boodschappers van de Loge van Wijsheid en Mededogen, spreken heel duidelijk over het feit dat de goden net zo goed aan de Universele Wetten, de Dharma, gebonden zijn als ieder ander wezen. De derde grondstelling van de Theosofie spreekt heel direct over

‘zo boven, zo beneden’, wat tevens de oude hermetische stelling is. Dus elk bewustzijn, ieder wezen is gebonden aan de Dharma, aan deze Wetten, ook zij die meer weten.

Hoe beter wij de wetten kennen, hoe beter wij de consequenties doorzien van ons handelen, hoe beter wij doorzien welke invloed er van ons handelen uitgaat, des te meer verantwoordelijkheid we hebben. De gedachte dat meer kennis ons de mogelijkheid zou geven om een van de meest fundamentele wetten in de Kosmos te manipuleren, terzijde te stellen of te ontlopen, is een schijngedachte. Om dat uit te leggen moeten we eerst stilstaan bij wat Karma is.

De wet van Karma is in essentie een van de meest eenvoudige Wetmatigheden in het Universum, maar het is ook een van de meest diepzinnige Wetten. Ons begrip van deze wet wordt complex als we alle interacties van alle wezens willen begrijpen en overzien.

Karma is actie en reactie, oorzaak en gevolg: het karakter van de actie(s), oorzaak, geeft een in karakter overeenkomstige reactie(s), gevolg. Deze wet is ook in de wetenschapswereld de meest toegepaste wet, ook al gebeurt dat vaak onbewust. Elke wetenschapper probeert te begrijpen welke relatie er is tussen actie en reactie.

Stel dat er geen in karakter overeenkomstige ‘actie = reactie’ zou zijn, dan zouden we in een volkomen chaos leven. Geen enkele gebeurtenis is meer logisch. Er valt dan door ons niets meer te kiezen. Zonder Karma zou er dus geen vrije wil zijn, alles zou toeval en willekeur zijn, in de meest uitgebreide betekenis. Betekent onderhevig zijn aan Karma dat er geen vrije wil zou zijn? Dat is zeker niet zo. We kunnen vrij handelen binnen de beperkingen van onze mogelijkheden, zo ver als we ons ontwikkeld hebben. We hebben keuzevrijheid binnen de door onszelf bewust of onbewust opgebouwde beperkingen, binnen onze reeds aangegane, lang- en kortlopende verplichtingen — niet alleen uit dit leven maar ook uit voorgaande levens.

Dharma (Sanskrit)

Een zelfstandig naamwoord dat afgeleid is van de werkwoordstam *dhri*. Het betekent ware religie, ware filosofie, ware wetenschap en de juiste vereniging van deze drie — derhalve, de Wet *per se*. Het betekent ook rechtvaardigheid, gerechtigheid, handelwijze, plicht en dergelijke. Het heeft tevens de secundaire betekenis van essentiële, karakteristieke eigenschap of hoedanigheid, en hierin komt het zeer dicht bij de betekenis van *Swabhāva*. Om een voorbeeld te geven: de plicht van een mens is zijn Dharma, dat wil zeggen, dat wat bepaald of voorgeschreven is of wat hem van nature te doen staat.

G. de Purucker, *Occult Glossarium*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1993, blz 66.

Gevolgen kun je uitstellen maar niet ontlopen

Nu zijn we lang niet altijd gelukkig met ons lot, met de gevolgen die we zelf hebben geschapen. Zeer veel mensen hebben de illusie dat je die gevolgen zou kunnen ontlopen. Ze proberen situaties te creëren die de uitwerking ervan tegenhouden.

We hebben inderdaad de vrijheid om dit te doen. Dan kiezen we ervoor om de situatie niet op te lossen, maar de gevolgen uit te stellen. Vervolgens zijn we verbaasd als deze gevolgen zich later weer aandienen. Dan vragen we ons in alle oprechtheid af: “Waarom overkomt mij dit?”

Het is niet altijd makkelijk te doorzien dat Karma altijd werkt in de richting van de harmonie van het geheel, en als onze ideeën niet in harmonie zijn met dat geheel, kunnen we ons ten onrechte nogal eens tekortgedaan voelen.

Wonderlijk genoeg denken de meeste mensen over Karma als iets negatiefs. Als ons iets overkomt wat we in onze persoonlijke opvatting niet prettig vinden, noemen we het ons Karma. Als er iets is wat we heel fijn vinden, noemen we het geluk of toeval. Maar we gaan óf uit van Karman, óf niet, en in het laatste geval is *alles* toeval. Wij gaan uit van Karma.

Karma werkt op de meest mededogende manier naar herstel van harmonie

Wat zijn de consequenties als we tegen het herstel van harmonie inwerken? Het kan zorgen voor een uitstel van de gevolgen, maar dit uitstel zorgt ook voor een stuwmeer-effect. Uiteindelijk staan we dan voor een grotere hoeveelheid disharmonie die we moeten herstellen.

We kunnen de gevolgen dus uitstellen, maar daardoor neemt de omvang toe. Er komt als het ware rente bij. Het onrecht dat blijft bestaan woekert door, en geeft steeds verdergaande consequenties. Uiteindelijk vereist het een veel grotere inspanning om vele dingen tegelijk te herstellen, dan elk ervan op te lossen op het moment dat deze zich voordoet.

Bedenk ook hoe onrechtvaardig het zou zijn indien verder ontwikkelde wezens op persoonlijk verzoek iemands Karma ongedaan zouden maken. Denk eens aan al die medewezens die benadeeld waren bij het ontstaan van dit karmische gevolg, en die dan ook het recht hebben om gecompenseerd te worden. Het 'ongedaan maken van Karma' is zoiets als het terugdraaien van een kosmische klok waar miljarden wezens bij betrokken zijn. Dit idee lijkt ons zeer onlogisch, onmogelijk en zeer onrechtvaardig.

Wie gunsten verleent, veroorzaakt disharmonie. Iedereen moet zich aan de Wetten houden. Niemand kan daar onderuit. Dat is ook zo voor de goden en alle verder gevorderde wezens. Niemand kan het lijden van een ander overnemen of terzijde stellen. Dit is een belangrijk punt uit het artikel over de Wiskunde van Religie: vanuit hun persoonlijke opvattingen kennen mensen de goden de vrijheid en kracht toe om in te gaan tegen deze fundamentele wet van oorzaak en gevolg. Maar als we een duidelijk begrip van Karma hebben en van daaruit denken, is er geen enkele plaats voor plaatsvervangend lijden, aflat, en het kwijtschelden of vergeven van zonden, wat onze zonden ook zijn.

Wat kunnen goden dan wel doen?

Wat zijn de mogelijkheden van de goden dan wel? U vindt in de theosofische literatuur op verschillende plaatsen de uitspraak "goden zijn de slaven van de Wet". Wat misschien het idee oproept dat ze geen enkele vrijheid hebben, geen vrije wil, maar niets is minder waar.

Hoe zit het dan wel? Deze wezens hebben een veel grotere kennis dan wij, van hoe de wetten in de natuur werken. Ze hebben een veel diepere kennis van de Dharma, van de fundamentele eenheid in de natuur, met alle daaruit voortkomende plichten. Daarom zullen ze zich te allen tijde laten leiden door deze Dharma en hun keuzen maken vanuit hun inzicht in de Dharma.

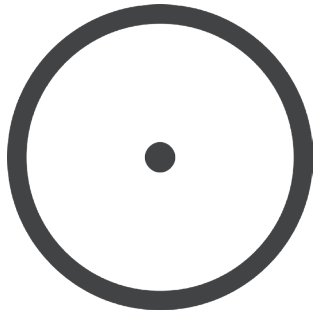
Het lijkt alsof er minder vrijheid is, maar niets is minder waar: juist handelen, in harmonie handelen is geen beperking, integendeel, want je voorziet dan alle gevolgen. Voor jou zijn die gevolgen logisch en transparant.

Waar kunnen de goden, de wezens die verder gevorderd zijn dan wij, ons dan wel mee dienen? De Natuur streeft altijd naar herstel van harmonie. Zij helpen daaraan mee door alleen steeds die daden van mededogen te doen die zo snel mogelijk de harmonie herstellen.

Als ook de goden zich aan de Wet moeten houden, kunnen ze ons het beste helpen door hun kennis van de Dharma door te geven. Ze geven de mensheid al ongeveer zestien miljoen jaar deze kennis door, vanaf het moment dat het zelfbewustzijn bij de mensen actief begon te worden, door deze kennis met ons te delen en ons te helpen deze te begrijpen. Maar wij moeten wel openstaan voor deze kennis, ons ervoor ontvankelijk maken.

Het geeft dus een grotere verantwoordelijkheid als we begrip hebben van deze kennis, van de Dharma: de verantwoordelijkheid onze kennis door te geven aan degenen die deze nog niet bezitten. Wie dit niet doet, doet zijn medemensen zeer tekort.

Herman C. Vermeulen



De wiskunde van Religie

Cohesie in de samenleving

Kerngedachten:

» Er is een groot verschil tussen Religie en godsdienst. Godsdienst verenigt, maar verdeelt evenzeer. Religie is universeel en sluit niemand uit. RELIGIE, het besef van eenheid, degenereert via religies, godsdiensten, geloven tot sekten die de waanidee van afgescheidenheid en zelfzucht stimuleren.

» Theosofia is de grondslag van de toekomstige religie der mensheid. Die Universele Religie – de wiskunde van Religie – zal zo universeel zijn, dat ze iedereen inspireert. Ze kent geen dogma's, maar doet een beroep op het edelste *in* de mens en gaat uit van Universele Broederschap.

» Dharma betekent Wet, Plicht, maar ook Religie. Werkelijke Religie houdt in dat je overeenkomstig de kosmische wetten je plicht ten opzichte van het geheel vervult. Dat heeft consequenties voor je persoonlijk leven.

We leven in een bubbel. Iedereen op zijn eigen eiland. Wat kan ons binden?

Kan religie het bindmiddel zijn dat voor cohesie en saamhorigheid zorgt?

Als je ergens dicht op zit en niet om je heen kijkt, is het vaak moeilijk het totaal te overzien. Zo is het voor ons, levende in het Nu, moeilijk het algemene karakter van onze tijd te definiëren. Er zijn allerlei, soms aan elkaar tegenstrijdige tendensen. Toch als we proberen 'een paar stapjes achteruit te doen', dan kun je gewaarworden dat in ons land, maar evenzeer in andere landen, er nauwelijks een door iedereen aanvaarde, overkoepelende levensfilosofie is.

Gevolg daarvan is dat we op eilandjes leven, gescheiden door onoverbrugbare zeeën. In de westerse wereld is deze toestand ontstaan, nadat de allesomvattende greep van de christelijke kerken losser werd. Met het toenemen van de welvaart en het wegvallen van een centraal aanvaard gezag, nam het individualisme toe. Bovendien kwam er vanwege de economische marktwerking een toenemend verschil in welvaart tussen bevolkingsgroepen, wat de scheidslijnen tussen mensen nog verhevigt. Als klap op de vuurpijl is door oor-

logen, werkloosheid en armoede op vele delen van de aarde, de emigratie behoorlijk toegenomen. Deze nieuwkomers moeten hun plek in de samenleving vinden, wat niet in alle gevallen lukt.

Dit alles heeft geleid tot een gevoel van vervreemding, iets wat in vrijwel alle westerse landen is terug te vinden. We zien de ander als een *alien*, een wezen dat anders is dan wij, anders denkt, handelt en anders gelooft. Er is geen gemeenschappelijke basis meer.

Was het vroeger beter?

Vooral oudere mensen spreken over die goeie ouwe tijd. Vorig jaar nog sprak de oud-politicus Jan Terlouw met weemoed over het 'touwte dat uit de deur hing', een teken dat mensen elkaar vertrouwden.

En inderdaad, vroeger was er meer dan nu een overkoepelend geloof en waren er gemeenschappelijk gedeelde waarden. Maar golden die waarden voor iedereen of beperkten ze zich tot de geloofsgroep waar je toe be-

hoorde? We hadden immers een zuilenmaatschappij: een protestantse, katholieke, liberale en socialistische zuil. Binnen die zuilen heerste weliswaar eenheid, als we tenminste dit woord hier kunnen gebruiken. Er was immers sprake van een bekrompen eenheid, vaak een schijneenheid, die niet zelden hypocrisie stimuleerde. Uiterlijk hielden de mensen zich aan de mores van de zuil, maar in het verborgene vaak niet. Bovendien stond elke zuil tegenover de andere. Er waren niet veel katholieke vaders die accepteerden dat hun dochter met een protestantse jongen thuiskwam, laat staan een *rooie* socialist. Hoewel de verhoudingen tussen deze zuilen niet zo agressief waren als in bijvoorbeeld Noord-Ierland, waar Protestanten en Katholieken elkaar letterlijk naar het leven stonden, was er ook hier zeker, ondanks het touwtje uit de deur, geen vriendschappelijke relatie.

Als we naar een eenheidsgevoel willen dat iedereen in de samenleving ervoer, moeten we dan terug naar de tijd dat er maar één kerk was: de tijd vóór de reformatie? Maar zijn de middeleeuwen nu een tijd waarnaar we terug zouden moeten verlangen? Willen we leven in een sfeer waar op elk onderzoek naar waarheid, waar op elke afwijkende mening, een strenge, vaak wrede straf van de kerkelijke autoriteiten staat?

Trouwens, ook hier zie je dat die eenheid slechts een deel van de mensheid besloeg, namelijk precies dat deel van de wereld dat onder het roomse gezag viel. De oosterse kerken – ook al waren ze christelijk – werden eerder als vijanden dan als broeders beschouwd.

Religie

Religie betekent weer verbinden. Maar afgaande op de geschiedenis moeten we vaststellen dat ze slechts een deel van de mensheid samensmeedt, want niet alleen onder Christenen reikte het gevoel van eendracht niet verder dan tot degenen die tot dezelfde kerk behoorden, hetzelfde verschijnsel zie je bij vrijwel alle andere godsdiensten. Godsdiensten verenigen gelovigen, maar stellen zich vijandig op tegenover niet-gelovigen. De wreedste oorlogen zijn altijd godsdienstoorlogen.

De verklaring voor dit fenomeen ligt in het feit dat RELIGIE, via een aantal stadia degenerereert tot iets wat in plaats van de eenheid te belijden alleen de afgescheidenheid en zelfzucht stimuleert.

RELIGIE is een universeel besef van eenheid. Het is een allesdoordringend weten dat het Ene Leven in alle levensvormen aanwezig is. Religies proberen dit besef op enigerlei wijze vorm te geven. Daarvoor worden symbolen gebruikt

RELIGIE: Besef van eenheid met BRON waaruit alles voortkomt.

Religies: Afgeleide van RELIGIE

De eerste fase om de abstracte en onvoorstelbare BRON te benoemen en vorm te geven zonder in beperkingen te vervallen; meerdere tradities geven uitdrukking aan deze verheven visie en spreken over Leegte of Volheid of Eeuwig, Grenzenloos en Onveranderlijk **BEGINSEL**.

Ze inspireren de mens om met zijn edelste bewustzijnsaspecten en de vrije wil op basis van de Eenheid van het Leven een levenshouding te kiezen en die ten uitvoer te brengen en dit als hoogste Wet of Plicht te beschouwen.

Godsdiensten: Afgeleide van een religie

Het oorspronkelijke streven naar eenheid en universaliteit is verlaten. De eenheid is verkleind tot een antropomorfe godheid of goden – wezens die in een hogere bewustzijnstoestand dan wij verkeren en die gediend moeten worden. Wij zijn ondergeschikt en afhankelijk van die god of goden. Hun wegen zijn ondoorgrondelijk.

Geloven: Afgeleide van godsdienst

God of goden die aanbeden en gediend moet(en) worden, waarbij ritueel, gebed, tradities en culturele patronen een belangrijke rol spelen. Elke vorm van ratio of logica is verdwenen. De mens is afhankelijk en niet in staat om de juistheid van wat hem overkomt te ervaren.

Sekten: Afgeleide van geloof

De verbinding met de oorspronkelijke Bron is geheel *doorgesneden*. Er wordt slechts een band ervaren met degenen die tot dezelfde sekte behoren.

of soms metaforen. Religies streven ernaar de feitelijke eenheid uit te drukken door een bepaalde discipline te betrachten. Religieus bewustzijn is het meest universele in ons, dat uitgaat van een kracht achter de verschijnselen. Het verbindt ons met de goddelijke bron waaruit we allen voortkomen. Anders geformuleerd: het maakt ons bewust van de goddelijke bron waarin wij allen bestaan. Daardoor verbindt het ons ook met onze medemensen, ja, met al wat leeft. Het is daarom het meest heilige wat er is. Religies geven ook antwoord op de vraag wat de zin van ons leven is. Waartoe dienen de Kosmos en de Mens? Religies zijn dus de eerste afgeleide van RELIGIE. Ze zijn

een eerste bekleedsel van het Abstracte Universele dat RELIGIE is. Zolang religies zuiver zijn, zijn ze verheven en volledig gericht op RELIGIE. Het oorspronkelijk Budhisme is een voorbeeld daarvan. Zo kent het geen gebed en geen ritueel om goden te behagen of bij de goden iets af te smeken en stelt dat de goden net zo onderhevig zijn aan oorzaak en gevolg als ieder ander wezen.

Godsdiensten vormen een tweede afgeleide van RELIGIE. Ze ontstaan als de zuiverheid van een religie bezoedeld wordt. Ze kennen nog enigszins het gevoel van eenheid – het besef van de heiligheid van het goddelijke – maar het beperkt zich tot degenen die dezelfde godsdienst beoefenen. Naarmate een godsdienst dichter bij de oorspronkelijke religie waaruit hij voortvloeide staat, ervaren de aanhangers van die godsdienst nog verwantschap met hen die niet tot hun godsdienst behoren.

De derde fase van het degeneratieproces van RELIGIE kunnen we ‘geloof’ noemen.

Mensen interpreteren steeds meer de religieuze beeldspraak vanuit hun kleinmenselijk standpunt, zodat het universele steeds meer ingeperkt wordt tot persoonlijke, afgescheiden denkbeelden, die tot absolute waarheid worden verheven. Zo ontstaan dogma’s. Je moet alleen maar in de dogma’s geloven. Onderzoek wordt ontmoedigd of zelfs helemaal verboden.

Ten slotte degenerereert het geloof in een sektarische vorm van godsdienst. De aanhangers ervan ervaren alleen een soort eenheidsgevoel met hun sekteleiden, maar staan vijandig tegenover iedereen die niet tot hun sekte behoort. Een ander kenmerkend verschil tussen de werkelijke religies en godsdiensten is, dat bij religies het goddelijke altijd *in* de mens wordt gezocht. Alle mogelijkheden zitten in onszelf, hetgeen ieder mens gelijkwaardig aan elk ander maakt. Het zelfstandig nadenken en het zelfstandige onderzoek staan centraal. Het antwoord op de vraag ‘waartoe alles dient?’ wordt gezocht door zelf na te denken.

Godsdiensten, en zeker ook geloven, daarentegen plaatsen het goddelijke en dus ook de antwoorden op levensvragen altijd *buiten* de mens. Vandaar dat gebed en ritueel een belangrijke rol spelen, want die worden aangewend om het goddelijke te behagen om daarmee iets af te smeken. Daarom ook zijn heilige boeken en priesters nodig, want in tegenstelling tot religies, komen de antwoorden niet ‘vanbinnen’ maar ‘vanbuiten’.

De eenheid die de godsdienstige mens nastreeft, wordt vormgegeven door allerlei uiterlijkheden zoals kleding- en voedselvoorschriften. In sommige islamitische kringen bijvoorbeeld worden op het internet uitgebreide en

verhitte discussies gevoerd over wat vrouwen wel of niet mogen dragen. Zo worden in christelijke kring Kerstmis en Pasen geclaimd als een uniek christelijk feest. Er zijn basisscholen waarop het verboden is kleurplaten met een kerstman of paashaas te gebruiken, omdat die Kerstmis en Pasen van hun christelijke karakter zouden beroven. Als de godsdienst nog verder degenerereert, en er bemiddelaars tussen het goddelijke en de mens worden geplaatst, is hij zelfs de grootste bron voor al het kwaad in de wereld. Het zijn de priesters, onder welke naam ze ook opereren, die zich opwerpen als bemiddelaar tussen god en mens. Zij pretenderen de enigen te zijn die de heilige Schriften kunnen interpreteren. Naarmate mensen meer in hen en in hun dogma’s geloven, zijn ze bereid alles te doen wat die priesters hun opdragen, omdat ze menen dat hun god of hun goden achter hen staan. Maar er zullen ook altijd mensen zijn die niet in hun dogma’s of in andere priesterlijke dogma’s geloven. Zo neemt de verdeeldheid onder de mensheid toe. De ene groep staat vijandig tegenover de andere. Er is voortdurend hommeles: binnen één godsdienst, maar evenzeer tussen verschillende godsdiensten. De geschiedenis is vol met godsdienstoorlogen. Kortom, godsdienst verenigt wel, maar verdeelt evenzeer.

Ontkerkelijking in Nederland

In onze seculiere samenleving is het vooral voor jonge mensen die zonder godsdienst zijn opgevoed, moeilijk voor te stellen dat godsdienst vaak zo’n negatieve invloed heeft uitgeoefend. Toch heeft hij dat gedaan. Daarom kun je de ontkerkelijking in Nederland zeker als gunstig beoordelen. Die ontkerkelijking lijkt thans in een stroomversnelling te zitten. Volgens een in opdracht van de KRO uitgevoerd onderzoek van de Radboud Universiteit en de Vrije Universiteit noemt slechts een kwart van de bevolking zich kerklid en zelfs onder hen bestaat twijfel over het bestaan van God.⁽¹⁾ Toch is er nog steeds een zekere vorm van religiositeit onder de bevolking, zij het dat die vaak in kleinere groepen of zelfs individueel wordt beleefd. Mensen ‘shoppen’ ook in religieuze zaken. Ze pikken een cursusje yoga mee, of gaan op een religieuze voettocht naar een pelgrimsoord.

Een breed gedragen religieus besef, of zelfs een algemeen godsdienstig geloof, is er echter niet. Daarom kan de huidige, joods-christelijke godsdienst niet voor sociale cohesie zorgen, tenzij deze zou terugkeren naar zijn eigen kern, dus naar de oorspronkelijke Religie die hij eens, voor het degeneratieproces zich inzette, moet zijn geweest.

Merkwaardig genoeg bestaat onder de islamitische nieuw-

komers vaak wel een gemeenschapsgevoel. De feestdagen van de Islam, het vasten in de maand ramadan, scheidt bij hen een band, hoewel we ook hier zien dat er eveneens een culturele scheidslijn is. Zo zoeken Marokkaanse, Turkse en Surinaamse Moslims meestal geloofsgenoten met dezelfde culturele achtergrond op en gaan ze naar een moskee van hun culturele achtergrond.

Cohesie:
onderlinge aantrekkingskracht of samenhang.

Sociale cohesie:
mensen in een samenleving hebben iets gemeenschappelijks en worden daarom tot elkaar aangetrokken. Ze hebben als het ware één hart.

Clash of civilizations

Niet alleen in Nederland zoeken mensen houvast in hun eigen culturele en godsdienstige gewoonten. Wereldwijd zie je een tendens dat landen of culturen zich terugtrekken binnen hun eigen grenzen, die ze het liefst met zo hoog mogelijke muren willen beschermen voor vreemdelingen. Pessimisten beweren zelfs dat de komende decennia gekenmerkt zullen worden door wat ze een *clash of civilizations* noemen. Mensen vinden hun culturele en religieuze identiteit zo belangrijk, dat ze niet accepteren dat andere groepen er andere waarden op nahouden. Dat zet verschillende godsdienstige en culturele groepen tegen elkaar op, zoals dat in het Midden-Oosten al decennialang leidt tot wrede oorlogen. Dezelfde mentaliteit ligt ten grondslag aan een onwrikbare onverdraagzaamheid ten aanzien van elkaars culturele waarden, zoals dat bij ons bijvoorbeeld in de zwarte-pieten-discussie naar voren komt. Voor- en tegenstanders hebben geen gemeenschappelijke basis en dus geen respect voor elkaar. Ze kunnen daarom nooit tot een voor iedereen bevredigende oplossing komen van dit relatief kleine probleem.

Het is daarom wenselijk dat we tot bepaalde kernwaarden komen, die door iedereen aanvaard kunnen worden. Er moet een gemeenschappelijke basis zijn voor een samenleving, wil deze niet uit elkaar vallen. Koningshuis, sportvelden of andere substituten geven hooguit tijdelijk een gevoel van gemeenschap. Ze zijn echter niet gebaseerd op spirituele en duurzame wetmatigheden, en bevredigen dan ook hooguit voor een korte tijd en slechts een beperkte groep. Bovendien geven ze geen antwoord op levensvragen: wat is de zin van het leven en de dood?

Religie doet dat wel. Wij menen daarom dat alleen Religie voor duurzame sociale cohesie in een samenleving kan zorgen. De thans bestaande godsdiensten zijn echter vrij ver afgedwaald van hun oorspronkelijke betekenis. Omdat de beeldspraak waarin deze godsdiensten bepaalde waarheden wilden meedelen, vaak letterlijk wordt opgevat, en aangezien deze letterlijke opvatting strijdig is met wetenschappelijke feiten en theorieën, verliezen de godsdiensten steeds meer gezag.

Niettemin stelt vrijwel iedereen – ook de atheïst – zich de vraag naar de zin van het leven. Velen vragen zich af wat onze plek is in de kosmische orde, waarvan we een vaag besef hebben. Dat vage gevoel nu moet onderbouwd worden door Religie, die aan de thans levende mensen voldoende voeding biedt om dat gevoel te consolideren en te versterken. Bovendien moet die Religie zo universeel zijn, dat iedereen er waarheid in kan vinden.

Theosofia — Religie, Filosofie en Wetenschap

Wordt het daarom niet tijd voor RELIGIE, die boven elke persoonlijke interpretatie staat, die in lijn is met de wetenschappelijke feiten, die standhoudt bij de kritische mentaliteit van de huidige mensheid, die dus logisch is, en vooral, die aan mensen onder alle geleidingen in de samenleving antwoorden op de levensvragen biedt.

Het spreekt voor zich dat deze Universele Religie, Wetenschap en Filosofie niet uitsluit. Wetenschap onderzoekt *hoe* de wereld in elkaar zit. Filosofie vraagt zich af *waarom* dit zo is. Beide aspecten kunnen en mogen nooit strijdig zijn met het *waartoe alles leidt*, een religieus vraagstuk.

De Theosofia nu, de wijsheid der goden, is de synthese van Religie, Filosofie en Wetenschap. Ze is zo oud als de mensheid. Steeds opnieuw zijn er pogingen gedaan om deze kennisleer te verspreiden. Het zijn verder gevorderde mensen, *Oudere Broeders*, Meesters van Wijsheid en Mededogen, die achter deze pogingen stonden. De laatste grote poging was de stichting van de Theosophical Society. In een brief aan A.P. Sinnett geeft een van die Meesters een verslag van een gesprek met zijn Chef – de Maha Chohan genaamd – waarin deze in duidelijke taal zijn visie op het doel van de Society geeft, vooral ook met betrekking tot Religie en het komen tot sociale cohesie onder de mensen. Het intellectuele deel van de mensheid, zo zegt hij, valt in twee groepen uiteen: één groep geeft zich over aan dweepzucht en bijgeloof, wat tot een volslagen misvorming van het intellect moet leiden. De andere groep geeft zich over aan dierlijke neigingen, wat leidt tot ontarding.

Het is die laatste groep die, de letterlijke interpretatie van de Bijbel als onlogisch verwerpend, in niets anders meer dan de stof gelooft. Voor hen is alle godsdienst opium. H.P. Blavatsky zal later dit verschijnsel op kernachtige wijze formuleren met de zinsnede: *de atheïst is de bastaardzoon van de kerk.*⁽²⁾

Deze analyse van de toenmalige situatie verschilt niet erg veel van de huidige.

De Maha Chohan beperkt zich echter niet tot de diagnose. Hij geeft ook het geneesmiddel.

The Theosophical Society werd gekozen als de hoeksteen, als de grondslag van de toekomstige religie der mensheid. Om het beoogde doel te bereiken werd besloten tot een grootser, wijzer en vooral een meer welwillend samengaan van hoog en laag, van de Alfa en Omega der maatschappij. Het blanke ras moet de eerste zijn om de broederhand uit te strekken naar de donkere volkeren, om de arme verachte 'nikker' broeder te noemen. Dit vooruitzicht moge niet eenieder toelachen, maar wie tegen dit beginsel bezwaar maakt is geen Theosoof.⁽³⁾

Uit dit citaat blijkt dat de Religie van de toekomst zo wijs moet worden beleden, dat ze leidt tot een samengaan van alle lagen van de maatschappij.

De wiskunde van Religie

Het spreekt voor zich dat in de toekomst RELIGIE volstrekt anders moet worden beleden dan thans. Uiteraard moet er een bepaalde vorm zijn, een taal waarin de Universele Bron wordt uitgedrukt. De universaliteit zelf mag echter op geen enkele manier in het geding komen.

Dat laatste is wel het geval bij de thans bestaande godsdiensten, die immers, zo zagen we, vaak slechts als bindmiddel voor een deel van de mensen werken, maar dat deel scheiden van alle anderen. Religies moeten zich weer richten op de Kern. Die Kern van RELIGIE is een soort wiskunde, maar dan wiskunde van RELIGIE.

Wat verstaan we onder die term?

Welnu, wiskunde is de universele wetenschap die, gebaseerd op enkele axioma's, patronen en structuren beschrijft. Ze gaat uit van een klein aantal axioma's of uitgangspunten. Op basis van strikt logische redeneringen worden wiskundige beweringen onderbouwd. Zulke onderbouwde beweringen heten stellingen. Zo doet men kennis op, die vervolgens in allerlei situaties kan worden toegepast (toegepaste wiskunde). Op gelijke wijze kunnen we op basis van slechts een klein aantal uitgangspunten een aantal

religieuze beweringen formuleren, die ieder voor zichzelf moet kunnen herkennen en ervaren. In feite zijn er maar drie van dergelijke essentiële axioma's: de grenzenloosheid en oneindigheid van het Leven; de cycliciteit van het leven; de progressieve groei van het leven. Elk wezen is een deel van de oneindigheid en dus zelf ook oneindigheid en heeft daarom in principe dezelfde mogelijkheden en vermogens als welk ander wezen dan ook. Overal zijn dezelfde wetmatigheden, wat kernachtig wordt geformuleerd in de zegswijze 'zo boven, zo beneden'.

Deze axioma's moet ieder voor zichzelf onderzoeken. Daarbij kun je niet zonder Wetenschap en Filosofie.

Natuurlijk verschillen mensen in spirituele ontwikkeling. Dat betekent dat sommigen veel beter die diepere consequenties van deze uitgangspunten kunnen overzien dan anderen. Er zijn mensen die diep hebben nagedacht over de leidende krachten in de kosmos en de mens. Ze hebben de religieuze literatuur bestudeerd en erover gemediteerd. Anderen daarentegen hebben zich nauwelijks met spirituele zaken beziggehouden. Niettemin kan de wiskunde van Religie iedereen inspireren, omdat de axioma's op alle niveaus begrepen en toegepast kunnen worden.

Hoe verhouden godsdiensten en religies zich tot de wiskunde van Religie?

Zijn de verschillende godsdiensten strijdig met de wiskunde van Religie?

Ons antwoord is: ja, dat zijn ze. In feite zijn die godsdiensten gedegeneerde vormen van religies en dus zeer beperkte toegepaste vormen van RELIGIE. De aanhangers van een godsdienst kennen aan de specifieke vorm, het speciale ritueel, de beeldspraak en de taal die gebezigt wordt, meer waarheid toe dan aan de Universele Waarheid die de diepere achtergrond is. Zodra godsdiensten de oorspronkelijke wiskundige grondslag verloochenen, is het degeneratieproces begonnen.

Toch is geen godsdienst absoluut onwaar. Deze is immers afgeleid van een religie en dat is de eerste afgeleide van RELIGIE. Wanneer een godsdienst nog dicht bij zijn bron staat, kan hij de aanhangers nog enig inzicht geven in de uitgangspunten van de wiskunde van Religie en hopelijk ook mensen inspireren betere mensen te worden. Zo kan een simpele mythe aan een eenvoudig, ongeletterd mens een beperkte religieuze ervaring geven en hem inspireren een ethisch leven te leiden.

Wellicht dat iemand die meer begrijpt van de universele axioma's van de wiskunde van Religie zo'n mythe niet nodig heeft om ethisch te leven, maar dat betekent geens-

zins dat zijn visie fundamenteel anders is dan van degene die zijn inspiratie uit die mythe haalt. Ofwel, je kan uit een specifieke religie die waarheid halen, die overeenkomt met je staat van ontwikkeling. Verschillende religies kunnen dan ook vredig naast elkaar bestaan. Minimale voorwaarde is echter wel, dat begrippen als naastenliefde, respect en gelijkwaardigheid altijd als toepassingen van de wiskunde van Religie onderwezen worden.

Als de wiskunde van Religie sterker in de samenleving leeft, zal dit leiden tot steeds grotere verdieping van het religieuze leven. Ze zal aanhangers van religies aanmoedigen hun religie diepgaander te bestuderen en de werkelijke betekenis van de beeldspraak en rituelen te achterhalen. Als je dat doet, word je je steeds meer bewust van de onderliggende gelijkheid, ja, zelfs van de principiële eenheid van alle religies.

Religie: het goddelijke zit in je

De religie van de toekomst moet volledig in overeenstemming zijn met de wiskunde van Religie, opdat ze iedereen inspireert; zowel de 'beginneling' als de 'gevorderde'. Iedereen kan, overeenkomstig zijn spirituele status, zijn eigen invulling eraan geven.

Wat dat betreft is de formulering in de brief van de Meester zeer interessant. Die brief is nooit in het origineel teruggevonden. Er bestaan verschillende gekopieerde versies van. In een van die versies wordt gezegd dat de TS de grondslag is voor toekomstige religies (meervoud) in plaats van religie (enkelvoud), zoals wij hierboven citeerden. Het is voor mij onmogelijk vast te stellen of in de originele brief religie of religies heeft gestaan, maar als dit laatste het geval zou zijn, dan heeft de Maha Chohan blijkbaar al rekening gehouden met het degeneratieproces dat bij alle religies heeft plaatsgevonden. Een religie heeft altijd beperkende kenmerken die RELIGIE niet heeft, al is ze veel zuiverder en minder beperkt dan een godsdienst. Als er sprake is van RELIGIE *per se*, dan hebben we het veel meer over een mentaliteit, die vele vormen kan aannemen en niet gebonden is aan één denksysteem. Liefde of mededogen kent ook vele uitdrukkingsvormen, zoals de liefde van een moeder voor haar kinderen of de liefde voor je vaderland. Naarmate je echter meer universeel liefhebt, verdwijnen de beperkte vormen van liefde, omdat je alles en iedereen in gelijke mate liefhebt. Zo moet je in feite ook religies ontdoen van alle beperkende eigenschappen, die kenmerkend zijn voor een specifieke religie.

Die beperkende factoren zijn onder andere het feit dat aan een boek, een doctrine of een mens absoluut gezag wordt

toegekend. De waarheid wordt niet ervaren, maar op gezag van iets of iemand aangenomen. Dit leidt tot wat het grootste verschil is tussen Religie en de gedegeneerde religies of godsdiensten. Religie plaatst het goddelijke altijd in de mens, terwijl godsdienst het goddelijke buiten de mens zoekt. Daarom kent de godsdienstige mens aan ritueel en gebed een haast absolute waarde toe. Maar ritueel is vanuit het perspectief van RELIGIE slechts een hulpmiddel voor de zwakke mens, die nog niet geleerd heeft zich altijd te concentreren op zijn Hoger Zelf. Zoals zijwieltjes voor een beginnende fietser nuttig kunnen zijn, zo kan ritueel de beginner helpen zich te focussen op spirituele zaken. Meer waarde heeft het niet.

Waarheidsonderzoek

De wiskunde van Religie kent slechts axioma's, geen dogma's. In dogma's geloof je, axioma's onderzoek je. Niemand is zo wijs, dat hij niets hoeft te onderzoeken. Geen menselijk wezen, zelfs als hij buddhaschap heeft bereikt, is alwetend. Hoe dwaas is het dan als iemand veronderstelt dat hij precies weet wat een ander moet geloven en hem dus dogma's oplegt.

De wiskunde van Religie baseert zich dan ook niet op een boek, een vermeende openbaring, een spiritueel leraar, een avatar of zelfs een god. Het hoogste gezag waarop de Universele Religie een beroep doet, zijn de spirituele hoedanigheden *in* de mens zelf. En dat is precies ook de reden dat ze door iedereen in de samenleving geaccepteerd kan worden. De één heeft alleen een ruimere, grootsere indruk ervan dan de ander.

Is dat een probleem? Volstrekt niet, mits de meer religieuze mens maar niet zijn visie aan anderen oplegt, hetgeen hij, als hij werkelijk meer religieus is, nooit zou doen. *Er is geen dwang in de godsdienst*, lezen we in de Koran (2:256). Niemand mag een ander iets opleggen, en helemaal niet in religieuze zaken. Of iets waar of niet waar is, beslist alleen de mens zelf. Uiteraard kan hij met anderen daarover praten, maar alleen zijn eigen 'hart, hoofd en gemoed' bepalen of iets waar is.

Iedereen zal daarom op zijn eigen wijze de Religie beleven, met als gevolg daarvan dat zelfs de minste vorm van sektarisme ophoudt te bestaan.

Maar als Religie zo individueel beleden wordt, is er dan geen grote vrijblijvendheid? Wat is dan het samenbindende element?

Welnu, het samenbindende element is dat iedereen die de wiskunde van Religie belijdt – of misschien kun je beter zeggen bestudeert en *leeft* – beseft dat er onlosmakelijke

banden bestaan tussen de mensen onderling en de kosmos waarin ze leven. Ofwel: het enige 'geloofsartikel' is de erkenning van de Universele Broederschap van al wat leeft. We zijn elkaars broeders, hoe verschillend onze visie op waarheid ook moge zijn.

Het is precies het leven van de broederschapsgedachte waardoor Religie in alle opzichten een samenbindend element is. Het verbindt ons met het goddelijke, het oorzakelijke Bewustzijn waaruit de grote verscheidenheid aan levensuitingen is voortgekomen. En daarom verbindt het ons ook met elkaar.

De wiskunde van Religie zal daarom vooral de ethiek in de samenleving bevorderen. In godsdiensten staan gebed, ritueel en leerstelling centraal. In de toekomst zullen deze aspecten geen of in ieder geval veel minder waarde krijgen. Religie heeft dan pas nut, als ze mensen tot naastenliefde en gemeenschapszin aanzet, ofwel, als ze hen tot betere mensen maakt.

Dharma

Een concept dat deze wiskunde van Religie prachtig weer geeft, is het Sanskrit-woord *dharma*.

Dharma wordt meestal vertaald met Wet of Plicht, maar ook met Religie. Deze vertalingen zijn op zich goed, maar de werkelijke betekenis dringt pas tot je door, als je weet dat het woord is afgeleid van de Sanskrit-wortel *dhri*, dat ondersteunen betekent. Op kosmisch niveau betekent het dat dharma de kosmische wetmatigheid is, de universele wet van mededogen, die de basis is van het kosmische leven. Ieder mens is een onderdeel van die kosmische wetmatigheid en moet op zijn niveau proberen een bijdrage te leveren aan dat 'kosmische bouwwerk'. Dat is zijn plicht. Niet een door anderen opgelegde plicht, maar een plicht die voortvloeit uit het eigen unieke karakter (*Swabhāva*) van een mens.

Maar waarom betekent dharma dan ook Religie? Omdat je voor het vervullen van je plicht, altijd een visie moet hebben op het grotere geheel waar je deel van uitmaakt. Je moet actief een beeld vormen van wat jij in dit leven te doen hebt ten opzichte van je medemensen, ja, ten opzichte van al wat leeft.

In een land waar ieder zijn dharma volgt, heerst rechtvaardigheid, omdat ieder datgene wat op zijn pad ligt – wat overeenkomstig de wetmatigheid van oorzaak en gevolg daarop terecht is gekomen – als door hem zelf gekozen plicht opvat.

Dharma is precies het tegenovergestelde van het sektarische gevoel dat godsdiensten oproepen. Dharma kan

daarom nooit beperkt zijn. Als je het goed begrijpt, verbindt het altijd.

Satyan nasti paro dharma is het motto van de maharadja van Varanasi. Het werd overgenomen door de stichters van de Theosophical Society. Het betekent: er is geen Dharma hoger dan Waarheid. Meestal wordt het vertaald als: er is geen Religie hoger dan Waarheid.

Het is deze Religie, menen wij, waarop de Maha Chohan doelde, toen hij liet optekenen dat de TS de grondslag van de toekomstige religie is.

Ashoka als voorbeeld

De cynici onder ons zullen ongetwijfeld tegenwerpen dat deze universele Religie altijd een droom zal blijven. Zij zullen vinden dat de mens hier niet toe in staat is. We weerleggen dit altijd door te wijzen op de geestelijke, religieuze aspecten in het bewustzijn van ieder mens. Er is geen enkel argument voor de mening dat die aspecten niet ontwikkeld kunnen worden en dat een algemeen aanvaarde universele Religie dus nooit gerealiseerd kan worden. Bovendien kunnen we ook met het historische bewijs komen dat een dergelijke universele religie wel degelijk kan opbloeien.

Allereerst wijzen we erop dat, voordat de monotheïstische godsdiensten het alleenrecht op waarheid claimden, mensen hun eigen weg naar verlichting plachten te vinden. In de oudheid was er geen geïnstitutionaliseerde godsdienst die de enige weg naar zaligheid pretendeerde te zijn. Ook de oosterse landen, zoals India en China, kenden niet één kerk, maar verschillende paden, die weliswaar andere accenten legden, maar elkaar eerder aanvulden dan in strijd waren met elkaar. India kent zes Wijsheidsscholen, de *Sad Daršana's*, die alle tot verlichting leiden. In China kon het Taoïsme, Confucianisme en Buddhismisme vredig naast elkaar bestaan.

Je kunt tegenwerpen dat hier nog steeds sprake was van verschillende godsdiensten. Dat is waar, maar ze werden niet als strijdig aan elkaar, maar als complementair ten opzichte van elkaar beschouwd.

Ook toen was er veelal geen perfecte toestand, omdat mensen, in tegenstelling tot wat de consequentie van de wiskunde van Religie is, zichzelf voorop plaatsten en daardoor het idee van broederschap geweld aandeden. Het meest trieste voorbeeld daarvan is het gedegenererde kastenstelsel.

Toch zijn er ook perioden geweest waarin het idee van een universele Religie door grote delen van de samenleving aanvaard werd. Dat was het geval tijdens de periode van

koning Ashoka. Ashoka, heerste van 268 tot 231 voor onze jaartelling over grote delen van wat nu India is. Hij wordt een buddhistische koning genoemd en hij was ook zeker geïnspireerd door de wijsheidsleer van Gautama de Buddha. Niettemin spreekt hij niet over een buddhistisch geloof maar over de *dhamma*.

Dhamma is het equivalent van dharma. Het is volkstaal en daar drukte Ashoka zich in uit in zijn communicatie met de bevolking.

Ashoka liet zijn visie op Religie (dhamma) in rotsen en gedenktekens graveren. Zo laat hij weten:

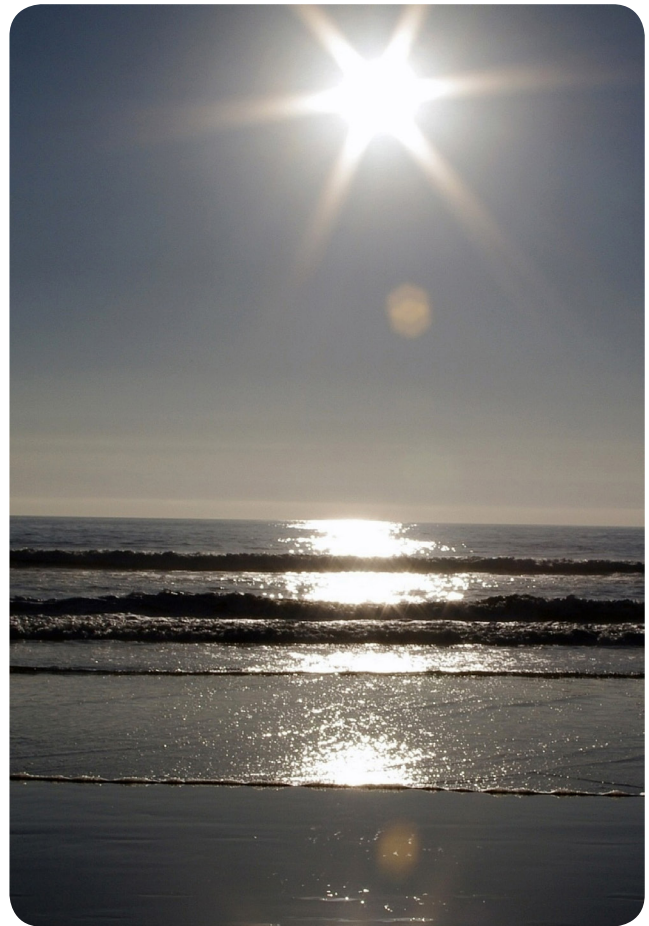
Dhamma is weinig kwaad, veel goed doen, vriendelijkheid, edelmoedigheid, eerlijkheid en zuiverheid.⁽⁴⁾

Het is zeker waar dat hij buddhistische kloosters liet bouwen, conferenties organiseerde, monniken inspireerde om heilige teksten samen te stellen. Het Buddhisme heeft zich tijdens zijn regeerperiode naar alle kanten uitgebreid. Maar hij hielp evenzeer vedische monniken en Jains. Nooit was de *dhamma* sektarisch of scheidde het mensen. Nooit was ze gebaseerd op extern gezag. Integendeel.

Lees bijvoorbeeld de volgende door Ashoka geplaatste inscriptie:

De door de Goden geliefde, koning Piyadasi, [*Ashoka*] eert alle religies, zowel de asceten als de leken (...) de grondgedachten van alle religies moeten worden versterkt. Het versterken van deze grondgedachten kan op vele manieren gebeuren, maar al deze manieren vinden hun grondslag in de beheersing van je spraak, dat wil zeggen, je moet je eigen religie niet prijzen of die van de ander zonder reden bekritisieren. En als er al reden tot kritiek is, dan moet dat mild gebeuren. Maar beter is het andermans geloof te eren, want als je dat doet, versterk je de invloed van je eigen religie, en bevorder je ook de andere religies (...) Wie zijn eigen religie te veel prijst (...) doet haar alleen maar kwaad. Daarom is contact [*tussen verschillende religies*] goed. Je moet luisteren naar de leringen die anderen belijden en deze respecteren. De door de Goden geliefde, koning Piyadasi, wenst dat iedereen op de hoogte is van de juiste leerstellingen van andere religies.⁽⁵⁾

In feite was de enige Religie die hij erkende de dhamma en dat is precies datgene wat wij in dit artikel de wiskunde van Religie noemen. Er waren dan ook verschillende vormen van die dhamma, zoals het Buddhisme, het Jainisme en het Brahmanisme. Er waren echter geen



In onze diepste kern zijn we allen Eén. We kunnen onszelf zien als een golf die meer of minder in staat is die achterliggende Eenheid (afgebeeld als Zon) uit te drukken.

essentiële verschillen.

Onnodig te zeggen dat in de tijd van deze monnik-koning – zoals hij genoemd werd – er een schitterende, rechtvaardige beschaving opbloeide, waar onder de mensen van het uitgestrekte rijk een sterke gemeenschapszin en sociale cohesie bestond. Als bijvoorbeeld in een deel van het immense rijk gebrek aan voedsel was, werd dat vanuit een ander deel ernaar toegebracht. Daarvoor werden enorme opslagplaatsen gebouwd. De broederschap reikte zelfs naar het planten- en dierenrijk. Toen al werd met beleid omgesprongen met houtkap en waren overal langs de weg hospitalen voor dieren.⁽⁶⁾

Vriendenhand van machthebber

Wat kunnen we nu doen om zo'n zelfde mentaliteit te laten opbloeien, opdat in onze *global village* de dharma breed beleefd en geleefd wordt?

Welnu, het valt op dat de Maha Chohan in zijn brief het blanke ras aanspreekt. Dat had er enerzijds mee te

maken, dat hij zich richtte tot twee Engelsen, die in het door hun land gekolonialiseerde Indië leefden. We schrijven 1880-81. Het Christendom was veel meer dan nu de dominante godsdienst. Wellicht nog niet eens in aantallen gelovigen, maar het was de godsdienst van de leidende volkeren in de wereld. Het waren de Europese volkeren, die de Aziatische, Amerikaanse en Afrikaanse landen koloniseerden. In die landen werden óf de daar heersende godsdiensten geëlimineerd, zoals dat bijvoorbeeld in Zuid- en Midden-Amerika gebeurde, óf de godsdienst van het gekoloniseerde land werd weliswaar getolereerd, maar werd als minderwaardig beschouwd. Dat was de situatie in bijvoorbeeld India en Sri Lanka, waar het Hinduïsme en Buddhismisme als 'heidens', zo niet als 'duivels' werden opgevat en waar missionarissen ijverden de mensen tot het Christendom te bekeren. Niet voor niets stonden de missionarissen vijandig tegenover de TS en schuwden ze geen laster en bedriegerij om met name H.P. Blavatsky in een kwaad daglicht te stellen.

Het is dan ook begrijpelijk dat de Maha Chohan zegt dat het blanke ras de eerste moet zijn om de broederhand uit te strekken naar de donkere volkeren.

Als we de universele strekking uit deze opmerking trachten te achterhalen, dan betekent dat volgens mij dat het vooral ook de machthebbers, de rijken, de elite, moeten zijn, die ideeën van saamhorigheid lanceren en vooral daar de consequenties aan moeten verbinden met betrekking tot hun eigen leven. Ofwel, ze moeten afstand doen van hun eigen privileges. Uiteraard betekent dit niet dat degenen die minder aardse rijkdom hebben, rustig moeten afwachten. Integendeel, zij moeten evenzeer vanuit een eenheidsbesef proberen te leven.

Universele Religie is geen vrijblijvend spel dat alleen maar op gezette tijden gespeeld wordt. Ze heeft pas waarde als de ethiek, die inherent aan haar is, begrepen en geleefd wordt. Als broederschap een feit in de natuur is, dan ligt het voor de hand dat we onze wijsheid, kennis en materiële verworvenheden moeten inzetten voor het grote geheel. Dat doen we niet als we mensen uitsluiten, als we muren bouwen om ons land, als we grensposten ver buiten onze grenzen plaatsen om maar te voorkomen dat degenen die minder dan wij van het vet der aarde hebben, naar ons komen. Dan moeten we niet denken dat onze cultuur beter is dan die van anderen.

Als de rijkere volkeren – en de rijken binnen één volk – niet bereid zijn hun welvaart te delen met de minderbedeelden, zal de disharmonie op een andere wijze tot harmonie moeten leiden. Dan zullen revoluties en oor-

logen volgen, die in zichzelf alweer de kiem voor nieuwe disharmonie dragen, want de mentaliteit van de mensen zal niet veranderd zijn.

Het is alleen ware Religie die deze vicieuze cirkel kan doorbreken. Universele Religie, die tezamen met Wetenschap en Filosofie, de drie facetten van het menselijke denken vormt. Het is de synthese van deze drie, de Theosofia of de werkelijke Dharma, die als enige voor duurzame cohesie kan zorgen.

Er zijn verschillende tendensen in onze samenleving. Sommigen willen zichzelf, het eigen volk, op de eerste plaats zetten. Er is een tegenbeweging. Die zoekt verbanden en samenhang tussen alle mensen in een bevolking en tussen verschillende volkeren.

Die tegenbeweging zal in kracht toenemen, als ze zich laat inspireren door de wiskunde van Religie.

Referenties

1. Bas Blokker, 'Nederland twijfelt nu vooral over God'. Artikel in *NRC*, d.d. 14-03-2016.
2. H.P. Blavatsky, 'Lucifer to the Archbishop of Canterbury, Greeting!'. Opgenomen in *H.P. Blavatsky Collected Writings*. 15 delen, The Theosophical Publishing House, Wheaton 1990, deel 8, blz. 268.
3. Deze brief is opgenomen in *Lucifer*, jaargang 34, april 2012, nummer 2, blz. 54-61. Hij staat ook op verschillende internetsites, overigens met kleinere variaties, b.v.: <http://www.katinkahesslink.net/chohan.htm>, <https://blavatskytheosophy.com/the-letter-from-the-maha-chohan/>; <http://www.theosociety.org/pasadena/mahatma/ml-choh.htm>.
4. S. Dhammika, *The edicts of King Ashoka*. Buddhist Publication Society, Kandy, 1993. The Wheel Publication No. 386/387. www.accesstoinsight.org/lib/bps/wheels386.html; Than Hsiang Temple, Kuala Lumpur, webpagina www.thanh-siang.org/education/dip3-4.3htm. We hebben de edicten genummerd zoals in beide publicaties gedaan wordt. 2e pilaar-edict.
5. Zie ref. 4, 12e grote rots-edict.
6. Meer informatie over Ashoka is te vinden in *Lucifer*, jaargang 2000, nummer 3, juni 2000, blz. 68-77. Barend Voorham, 'Ashoka, voorbeeld voor huidige staatshoofden'.



De drie-eenheid, de Bron van alle dingen, uitgebeeld als Osiris, Isis en Horus.

Waarom Stichting I.S.I.S. genoemd is naar een Egyptische godin

Waarom heet Stichting I.S.I.S. zo? Deze vraag krijgen we vaak, onder andere vanwege de gelijkenis in naam met 'die andere ISIS' die op zo'n fanatieke en gewelddadige manier werkzaam is. Al is er een duidelijk verschil in schrijfwijze: de naam van onze stichting wordt consequent met puntjes geschreven. We bespreken het doel en de aard van Stichting I.S.I.S. door in te zoomen op het Isis-symbool en op de uitgeschreven naam: *International Study-centre for Independent Search for truth*, oftewel, internationaal studiecetrum voor onafhankelijk waarheidsonderzoek. Hierover na te denken, doet een beroep op onze edelste aspiraties.

Wat is en doet Stichting I.S.I.S.?

Stichting I.S.I.S. is onscheidbaar verbonden met de Theosophical Society Point Loma, want het is er zozegged een 'instrument' van. De stichting voert al het openbaar werk van de Theosophical Society Point Loma uit, beheert alle bezittingen en verricht alle juridische handelingen.

De stichting wordt geheel gerund door vrijwilligers: mensen die op een bovenpersoonlijke manier met elkaar samenwerken om de Theosofia aan anderen uit te leggen. Dat doen zij zonder dat er enige bezoldiging tegenover staat. En met Theosofia bedoelen we de ene universele wijsheidsbron waaruit alle grote denkers, alle inspirerende spirituele hervormers hebben geput.

Het innerlijke doel van de stichting is een spiritueel centrum te zijn, dat een magnetische aantrekkingskracht heeft op alle idealisten en waarheidszoekers in de wereld, van welke kleur, geslacht, leeftijd of maatschappelijke positie dan ook. Zodat ook zij kennis kunnen nemen van de universele wijsheid, en deze ten bate van de wereld benutten.

De vijf uitgangspunten van de stichting staan vermeld in bijgaand kader. De naam 'I.S.I.S.' is bij de oprichting in 1963 gekozen omdat het precies aard en doel van de stichting beschrijft. Het is het acroniem (combinatie van beginletters) van *International Study-centre for Independent Search for truth* en is tegelijk een universeel symbool. Het is universeel want in alle grote religies en

Kerngedachten:

- » Stichting I.S.I.S. is onscheidbaar verbonden met de Theosophical Society Point Loma.
- » Isis is de godin van de wijsheid, de bron van wijsheid *in* ons. Het symbool doelt ook op de Hiërarchie van Mededogen.
- » Een studie van de Theosofia kan alleen vrucht dragen als we elke gedachte zelf testen: is het universeel, is het mededogend, geeft het een samenhangend beeld?
- » Elke dag is vol verwondering en levenslessen als we bereid zijn ondogmatisch en onafhankelijk te denken.

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

filosofieën komt wel een ‘Isis’ voor, zij het onder andere namen. We starten het artikel met de symboliek van de naam. Met die innerlijke bagage gaan we vervolgens op ondogmatisch, onafhankelijk waarheidsonderzoek.

Isis als universeel symbool

Vrijwel iedereen heeft wel eens gehoord van de Egyptische godin Isis, de gemalin én zuster van de oppergod Osiris. Isis is tevens de moeder van Horus. Zoals alle goden die in de oude mythen figureren, is ook Isis een symbool. In alle gevallen vertegenwoordigen die goden bepaalde eigenschappen of krachten van het Kosmische Leven. Het zijn *karacteristieken*, die we ook in ons eigen bewustzijn kunnen herkennen. Het zijn ook wezens: wezens die een karakteristiek tot uitdrukking brengen.

Isis is een onscheidbaar deel van de drie-eenheid Osiris, Isis en Horus. Soms ook komen we naast Isis de godin Nephthys tegen. Deze symboliseert de meer verborgen zijde van Isis.⁽¹⁾

Osiris-Isis-Horus is een Egyptische vorm van een wereldwijd symbool: Vader-Moeder-Zoon als de drie-eenheid die aan de Kosmos ten grondslag ligt. Het gaat om drie aspecten van het ENE Kosmische Leven. De Goddelijke bron van de Kosmos, die een fundamentele eenheid is, uit zich altijd in die drie aspecten.

We komen het symbool tegen in zeer veel religies, over de hele wereld, en we zouden er een zeer lange lijst van kunnen maken. In het Christendom heeft het door de eeuwen heen de vorm aangenomen van Vader, Zoon en Heilige Geest, waarbij de Heilige Geest oorspronkelijk vrouwelijk was. De filosofisch denkende Grieken noemden het de eerste, tweede en derde Logos, of het ‘Woord’. In hun mythologie komen we Chaos (de Moeder) en Gaia (Kind) tegen, waarbij de onbekende Bron (de Vader) ongenoemd blijft. In de hinduïstische geschriften is er onder andere

Parabrahman, Brahman en Brahmā, of Brahman, Pradhāna en Brahmā. Een heel andere verbeelding ervan was: de Goddelijke Gedachte, Stem of Geluid (Vāch), en als ‘zoon’ het Woord (Virāj). Ook de Buddhisten kennen in hun filosofie een drie-eenheid: Ādi-Buddha, Dhyāni-Buddha, Mānushya-Buddha.⁽²⁾ De drie grondstellingen van *De Geheime Leer*, het boek van H.P. Blavatsky, verwoorden op zeer diepgaande wijze de drie-eenheid.⁽³⁾

Osiris-Isis-Horus in ons

Het symbool Vader-Moeder-Zoon kan op een hele Kosmos, maar ook op onderdelen van die Kosmos worden toegepast. Aan elk gebied, of dit nu verhoudingsgewijs spiritueel of stoffelijk is, ligt een Vader-Moeder-Zoon ten grondslag. In dit artikel beschrijven we drie betekenissen: als bron van de individuele mens, als bron van de Planeet en als bron van een Kosmos. De laatste is natuurlijk het meest universele. Alle drie zijn van direct belang voor ons als mens. We starten met de individuele mens, omdat die drie-eenheid voor ons het meest herkenbaar is.

Osiris-Isis-Horus is het symbool voor onze onsterfelijke kern, het reïncarnerende deel in ons, dat bij elke wedergeboorte een nieuw lichaam opbouwt. Het is de drievoudige bron van het tijdelijk ‘voertuig’ waar we door werken. Er zijn dus drie aspecten, die in het Sanskrit *ātman*, *buddhi* en *manas* genoemd worden. Als we die drie in het Nederlands proberen te beschrijven, kun je woorden gebruiken als het eenheidsbeginsel (*ātman*, Osiris) dat continu inspiratie uitzendt, en ons wijsheidsbeginsel (*buddhi*, Isis) dat die inspiratie kan vormgeven in beelden. En als derde het denkbeginsel (*manas*, Horus), dat deze beelden kan omzetten in praktische plannen, in uiterlijke actie. Ons denkvermogen is het kind van onze ātmische kern en zijn buddhische instrument.

Het symbool Isis *in* de mens is ons vermogen om inzichten, spirituele beelden geboren te laten worden. Het gaat nu niet om concrete voorstellingen van een stoel of tafel, maar om het zien van de samenhang tussen schijnbaar losstaande gebeurtenissen. Of om mensenkennis, om begrip voor wat anderen meemaken. Het houdt daarom ook mededogen in. Dankzij buddhi, het Isis-beginsel, ‘gaat ons een licht op’. We overzien een complexe zaak in één totaalbeeld. Isis staat voor een vermogen dat boven ons intellect staat, dat juist goed is in het bestuderen van *losse* stukjes informatie.

Dit wordt bevestigd door H.P. Blavatsky, die uitlegt dat Isis onder andere de godin van de wijsheid is. Het Egyptische symbool is een evenknie van ‘Sophia’ bij de gnostieken en

‘Metis’ bij de oude Grieken.⁽⁴⁾ Isis is *gemanifesteerde* wijsheid, want alle beelden die ons begripsvermogen voortbrengt zijn slechts een *vormgeving* van de ene onbeperkte WAARHEID, en elke vorm is beperkt. Achter elk beeld schuilt een diepere waarheid, een ruimer en universeler beeld. Het is altijd voor groei vatbaar. Ook een wijs mens groeit steeds ... Daarom is Isis, hoewel spiritueel van aard, toch de ‘materiële’ kant van Osiris als de ENE WAARHEID. Via ons begripsvermogen en ons intellect kan ons eenheidsbesef in de wereld actief worden: door het vorm te geven kan het een werkzame kracht in de wereld worden. Steeds als het ons lukt ons denken op de fundamentele eenheid te richten, op onze fundamentele band met al wat leeft, creëren we een open kanaal en kan een straal van inspiratie via ons de wereld der mensen instromen.

De betekenis voor onze Aarde en zijn mensheid

De Aarde waarin wij mensen leven is geen klont dode stof, maar net als alles een levend wezen. Het heeft een spirituele, mentale en stoffelijke sfeer. Sferen die elkaar doordringen. Alleen de laatste sfeer kunnen we waarnemen. Gottfried de Purucker geeft een inspirerende visie op de drie-eenheid die ten grondslag ligt aan deze Aarde. Het Osiris-beginsel is in dit geval de hoogste Planetaire Geest. Het Isis-beginsel is het instrument waardoor dit opperste bewustzijn werkt: zijn uitstraling of uitwerking *in de harten van de mensen*. Isis staat in dit geval voor universele wijsheid, voor de Theosofia: het stelsel van inzichten dat alle volkeren, in alle tijden, hun aspiraties en idealen heeft gegeven. Het Horus-beginsel is weer het product van beide: het verlichte intellect, de ‘transformator’ in ons die onze onbaatzuchtige visies in handelingen kan vertalen.⁽⁵⁾ Waardoor we velen kunnen inspireren óók mededogender te gaan leven, óók naar diepere waarheden te zoeken. De goddelijke wijsheid in haar oorspronkelijke, zuivere vorm (Osiris) doorstraalt de denkvermogens van *alle* mensen. Maar alleen degenen die iets van hun begripsvermogen (Isis) hebben ontplooid, kunnen deze stralen opvangen, en ernaar gaan leven (Horus). Precies zoals een zwevend stofdeeltje kan oplichten, als er een bundel licht op valt. Als we hierover nadenken, ontdekken we dat de totale mensheid binnen de planeet Aarde een zeer bijzondere rol vervult: wij zijn het *wijsheidsorgaan* van de Aarde. Alleen via ons kan de universele wijsheid zijn verheffende invloed uitoefenen op de minder ver ontwikkelde wezens van onze Planeet: de dieren, planten, enzovoort. Ieder mens kan daar nu al aan werken.⁽⁶⁾



In de symboliek van het oude Egypte was Isis te herkennen aan haar hoofdtooi. Soms draagt ze een troon, zoals in deze afbeelding, soms de horens van een koe met daartussen de zonnescijf.

Osiris en Isis als kosmische symbolen

Kosmisch gezien betekent Osiris de verborgen, onnoembare Bron van een bepaalde Kosmos: zuiver, onbeperkt bewustzijn. We ervaren dit beginsel als ‘het Ene’: het doordringt alles, maar is nergens in het bijzonder aan te wijzen, want het omvat alles. De Moeder, Isis, is dat ‘alles’ dat uit de Vader voortvloeit. Het is de relatief materiële zijde van het Kosmische Leven, de wereld waarin de Vader werkt. We zien hier dus de twee polen van het Kosmische Leven. Vanouds wordt de leidende pool symbolisch ‘mannelijk’ en de ontvankelijke pool ‘vrouwelijk’ genoemd. Maar verder kan elke koppeling met echte mannen en vrouwen ogenblikkelijk worden vergeten, want zowel het Vader- als het Moeder-beginsel liggen ten grondslag aan elk wezen ... mannen en vrouwen verschillen op dat punt niet van elkaar.

Alles wat verschijnt in de wereld van vormen is bipolair, heeft een bewustzijns- en materiekant. En beide polen komen voort uit een Eenheid. Daarom worden in alle mythen de oervader en oermoeder ook altijd voorgesteld als *broeder* en *zuster*: ze zijn immers gelijktijdig geboren uit EEN ouder, het AL.⁽²⁾

De interactie tussen deze beide polen produceert de Zoon (Horus), *belichaamd, individueel* bewustzijn. Er is, kosmisch gezien, altijd één eerste, primordiaal wezen, waaruit de andere wezens voortvloeien: het meest universele wezen van *die* kosmos. Die vormt de kern of het kanaal van waaruit alle andere wezens uitstralen, uitvloeien. De ‘Zoon’ kan daarom gezien worden als de ‘geestelijke Zon’, het *spirituele hart* van een kosmos.⁽⁷⁾ Horus bijvoorbeeld, is een zonnegod.⁽⁸⁾

Als we zoeken naar een wat eenvoudigere, concretere voorstelling van deze goddelijke drie-eenheid, kunnen we

deze een beetje vergelijken met zonnestralen (de ‘Vader’) die in de lente, als het tijd wordt voor een nieuwe levenscyclus, de vruchtbare aarde (de ‘Moeder’) verwarmen, met als kind: het ontkiemende zaad. Wezens worden niet geschapen, maar *ontwaken* uit hun geestelijke sluimer. De Oude Wijsheid kent niet het idee van een ‘schepping uit het niets’. Wat er gebeurt is: de wezens die in een diepe spirituele slaap verkeerden, die tijdelijk opgenomen waren in het ENE, *worden weer wakker*.

De symbolische betekenis van Stichting I.S.I.S.

De symbolische betekenis van Stichting I.S.I.S. omvat dus meerdere dingen, waarover je lange tijd kan peinzen. Het symbool doelt op de wijsheidsbron van onze Aarde. Die noemen we in de Theosofia de Hiërarchie van Wijsheid, Mededogen en Vrede: de hiërarchie van spirituele Leraren van de mensheid. En het doelt ook op de bron van wijsheid in onszelf. De stichting heeft zich ten doel gesteld om de universele wijsheid van de boodschappers van de Hiërarchie van Wijsheid in haar zuivere vorm te verspreiden, door een beroep te doen op het inzichtelijke, mededogende denken in elk mens.

De kracht van ondogmatisch denken

Wie dit alles overdenkt, begrijpt welke grootse mogelijkheden in ondogmatisch, onafhankelijk waarheidsonderzoek liggen. En dat is het uitgesproken doel van Stichting I.S.I.S.

Ondogmatisch onderzoek is in feite de enige vorm van waarheidsonderzoek. Op het moment dat we voor onszelf grenzen trekken ‘tot waar we mogen denken’, sluiten we ons af voor elke *universele* gedachte: voor elke gedachte die onze visie op het hele Universum zou kunnen veranderen. Wie zoekt naar een grotere waarheid, moet bereid zijn de kleinere waarheden waar hij in geloofde, los te laten. Al is het alleen maar tijdelijk, om ruimte te geven om de waarde van andere visies te onderzoeken. Het vereist een ondogmatische houding. De eerste stap is dus *open-minded* en leergierig te zijn, geïnteresseerd in de visies van anderen. Net als kinderen vaak zijn ... we hebben dat vermogen tot *verwondering* allemaal in ons.

Waarom legt Stichting I.S.I.S. nadruk op zo’n ondogmatische houding? Omdat complete, immer-geldige WAARHEID grenzenloos is. We kunnen er als mens (en dat geldt evenzeer voor buddha’s en goden) een beeld van opbouwen zover als onze ontwikkeling reikt. Dat betekent dat we ons beeld steeds kunnen laten groeien, verbeteren,

uitbreiden, universeler maken. We kunnen ons begripsvermogen trainen. We kunnen continu nieuwe, grootsere gedachtevelden betreden.

Een ‘gemeenschap van onderzoek’

Als we dit doorzien, zullen we onze eigen gedachten nooit als ‘laatste woord’ zien, ook al zouden ze afkomstig zijn van een zeer geïnspireerd moment in ons leven. Ook zullen we bepaalde heilige boeken nooit als ‘DE goddelijke openbaring’ presenteren. Integendeel, we zien elke dag, elk uur van ons leven als een kans om *meer* te leren, de dingen in een groter verband te zien. Achter elke gebeurtenis, of deze nu aangenaam of onaangenaam is, schuilt een les, een ‘boodschap’ als u dat zo wilt zeggen, omdat het voortkomt uit karma – de wet van oorzaak en gevolg – en karma is een uiting van Eenheid, van *ātman*. En dat is dan ook de karakteristiek waar Stichting I.S.I.S. voor staat. Tijdens de lezingen en cursussen die de stichting organiseert, wordt getracht tot *de meest universele* visie te komen. De toetsstenen die we daarvoor nodig hebben liggen in onszelf, in onze ‘Isis-wijsheid’. We brengen de Theosofia als hypothesen die een rustig en grondig onderzoek waard zijn. In het Engelse spraakgebruik bestaat er een mooie uitdrukking voor: je vormt een *community of inquiry* (‘gemeenschap van onderzoek’). Daaraan kan ieder een bijdrage leveren, want ieder van ons kan een facet van de waarheid zien, misschien wel een flits van waarheid opvangen. Of jouw bijdrage de vorm aanneemt van een vraag of een antwoord, is om het even.

De kracht van zelfstandig, onafhankelijk denken

De tweede ‘I’ in de afkorting I.S.I.S. betekent, zoals gezegd, *Independent*, onafhankelijk. Een essentieel punt, waar een wereld van gedachten achter staat.

Wij allen zijn *denkers*, oftewel, we beschikken over zelfbewustzijn, vrije wil: we nemen steeds onze eigen beslissingen. En alles wat we doen heeft gevolgen voor onze medemensen en onszelf. Bij elke splitsing op ons levenspad, staan we dus voor een verantwoordelijke keuze. Alles wat wij denken of doen roept in de kosmos een heel bepaald gevolg op. Dat gevolg is altijd gelijksoortig, gelijkaardig aan de oorzaak. Het werkt niet alleen in op onze medemensen, maar vroeg of laat ook op onszelf: we oogsten vroeg of laat de vruchten van wat we gezaaid hebben. Dat is de leer van karma, die we al eerder aanstipten. We creëren in feite continu onze eigen toekomst, door de zaden die we nu strooien.

Wie dit beseft zal bij alle belangrijke keuzen in het leven eerst onafhankelijk naar waarheid zoeken. Hij zal nooit een ander *blind* navolgen, hoe goedbedoelend die ander ook is, hoeveel gezag deze ook in onze ogen heeft. Stel dat we dat doen zonder te begrijpen waarom, dan zijn we als een dwaas die zichzelf een blinddoek ombindt — terwijl hij zelf kan zien! Want wat doen we vervolgens als we later weer een ander tegenkomen die we nog wijzer vinden en die een andere visie heeft? Eens moeten we toch zelfstandig bepalen welke visie volgens ons beste inzicht juist is. De houvast die blind geloof lijkt te geven, is een schijnhouvast. Vroeg of laat ontdekken we dat we op een spoor komen dat we zelf moreel niet willen. En dan is de stap naar zelfstandig denken alleen moeilijker geworden. Bedenk dat als je meer grip wilt op het leven, er een veilige weg openstaat: je *eigen* begrip van de achtergronden van het leven vergroten. Dan worden we op den duur als de reisgids, die een bepaald berggebied door en door kent, en ook weet hoe je op de toestanden die zich daar voordoen, het beste kan reageren.

Je inzichten delen ... met respect voor ieders vrije wil

Stichting I.S.I.S. geeft daarom alle belangstellenden van het begin af aan deze gedachte mee: denk zelfstandig na over elke gedachte die we aandragen. Toets ook elke morele consequentie die uit de Theosofie volgt, aan je eigen edelste morele principes en intuïties.

Die nadruk op onafhankelijk waarheidsonderzoek betekent geenszins dat we niet kunnen leren van anderen. We kunnen duidelijk heel veel leren van anderen. Gedachten zijn niet 'van iemand'. Elke gedachte die een ander ons aanreikt kan een waardevolle bouwsteen van onze eigen levensfilosofie worden, als we de waarde ervan gedurende een bepaalde periode zelf hebben ervaren. Ideeën die waar zijn, hebben geen overreding of stempel van een autoriteit nodig: hun overtuigingskracht zit in de ideeën zelf.

En daarom kunnen wij mensen zoveel voor elkaar betekenen: door steeds, waar mogelijk, de dingen die we hebben ontsluit te delen met zo veel mogelijk anderen. Door steeds een *community of inquiry* te creëren: zoekend naar de meest universele gedachte. Dat houdt in dat we de ander de tijd geven over alles na te denken, en volledig vrijlaten een bepaalde gedachte te accepteren of niet. Alleen dan ontstaat een sfeer waarin spirituele gedachten in ons kunnen wortelen, en waarin we ze uit eigen beweging tot uitdrukking gaan brengen in ons leven.

De *community of inquiry* van Stichting I.S.I.S. strekt zich

trouwens niet alleen uit over ons eigen land. Vandaar de eerste 'I' in I.S.I.S.: de stichting werkt internationaal, tegenwoordig zelfs in sterk groeiende mate.

Wat Stichting I.S.I.S. is en niet is

Uit dit alles zal duidelijk zijn geworden: Stichting I.S.I.S. heeft helemaal niets te maken met die andere IS of ISIS (zonder punten), die we in de intro aanstipten. Stichting I.S.I.S. streeft het tegendeel na: onze medemensen het pad wijzen naar hun eigen Hogere Natuur, naar een begrip van de feitelijke *verbondenheid en gelijkwaardigheid van alle mensen*. En er is geen stimulerender manier dan de Theosofia, de wijsheid van de goden, te bestuderen en toe te passen.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *Theosophical Glossary*. The Theosophy Company, Los Angeles 1974, lemma 'Nephtys'.
 2. Barend Voorham, 'De heilige drie-eenheid. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest: de dageraad van een kosmos.' Artikel in *Lucifer*, jaargang 25, februari 2003, nummer 1, blz. 12-18. Het overzicht van de drie-eenheden in verschillende religies staat op blz. 16.
 3. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*. Theosophical University Press Agency, Den Haag 1988, deel 1, blz. 43-47 (blz. 14-17 oorspronkelijke Engelse pag.).
 4. H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd*. 2 delen, Ankh-Hermes, Deventer 1995, deel 1, blz. 130, 263 en deel 2, blz. 41 (oorspronkelijke Eng. pag.).
 5. G. de Purucker, 'The Meaning of Osiris and Isis'. Opgenomen in *Studies in Occult Philosophy*. Theosophical University Press, Pasadena 1973, blz. 531-2.
 6. *De Mahārma Brieven aan A.P. Sinnett*. The Theosophical University Press, Pasadena 1979, blz. 103 (brief nr. 15, vraag 2).
 7. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 1994, blz. 52-53 (blz. 31 oorspronkelijke Eng. pag.).
 8. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition*. 2 delen, Theosophical University Press, Pasadena 1973, deel 2, blz. 1103-4.
-



Buurtzorg in Nederland.

Hoe Oude Wijsheid herleeft in nieuwe organisatievormen

De vraag hoe je samenwerking tussen mensen zo goed mogelijk kunt organiseren, is een uitgebreid onderwerp van studie. Het is interessant om te zien dat in een recente visie op organisatievormen oude ideeën over evolutie en emanatie herleven en dat hun toepassing tot succes leidt.

Met de start van massaproductie sinds de industriële revolutie hebben organisaties steeds grotere en complexere vormen aangenomen. De vraag hoe je samenwerking tussen mensen zo goed mogelijk kunt organiseren, is sindsdien een uitgebreid onderwerp van studie geworden.

Lang niet altijd wordt de manier waarop mensen werken in organisaties als motiverend ervaren en voor sommige is het zelfs eerder een bron van onvrede dan van voldoening. Volgens Amerikaans onderzoek voelt minder dan een derde van de mensen die in Amerikaanse organisaties werken zich ‘engaged’ (toegewijd, betrokken, gemotiveerd) en wereldwijd slechts dertien procent.⁽¹⁾ Nederlandse cijfers zijn daarentegen een stuk gunstiger, met een ruime meerderheid tevreden werknemers.⁽²⁾⁽³⁾

Het is interessant om te zien dat in een recente visie op organisatievormen oude ideeën over evolutie en emanatie herleven en dat hun toepassing tot succes leidt, onder andere hier in Nederland. Ideeën die ons

verder kunnen inspireren tot harmonieuze samenwerking.

Een populaire visie op de evolutie van organisaties

In een recent en populair managementboek *Reinventing Organizations* beschrijft de Belg Frederic Laloux een visie op de evolutie van organisatievormen.⁽⁴⁾ Elk type organisatie heeft bepaalde karakteristieken. Elk type omschrijft hij aan de hand van een karakteristieke doorbraak in de wijze van organiseren ten opzichte van eerdere manieren van organiseren, en geeft ze een metafoor en een kleur (zie afbeelding op blz. 52). Hierin is een parallel te ontdekken met de evolutie van menselijke denk-karakteristieken, zoals we die vanuit de Theosofia kennen. Aan de hand van de door Laloux beschreven organisatievormen kun je zien dat we langzaam maar zeker het beperkende egocentrisch en afgescheiden denken inwisselen voor het ruimere mededogend en holistisch denken. Laloux start met het beschrijven van

Kerngedachten:

- » Bij organisatievormen is een trend waar te nemen van beperkend, egocentrisch en afgescheiden denken naar ruimer mededogend en holistisch denken.
- » In een organisatie als levend organisme vormt een gedeeld hoger doel de verbinding tussen de medewerkers.
- » Hoe meer een organisatie de kenmerken van de universele leer van emanatie en progressieve evolutie weerspiegelt, hoe harmonieuzer ze wordt.

in de huidige context waarin het omgaan met snelle veranderingen een actuele uitdaging vormt. Elke nieuwe organisatievorm bevat meestal nog elementen van een of meer oude organisatievormen, wat is weergegeven door de steeds groter omsluitende cirkels in de afbeelding. Zo is het bijvoorbeeld voor te stellen dat in een periode van crisis direct leiderschap vereist is en bevelen opgevolgd dienen te worden, zoals een kapitein een schip door woeelige wateren moet leiden.

Tot slot beschrijft Laloux nog de enige doorbraak voor het vijfde stadium: de leider (en eventuele mede-eigenaren) moet erachter staan. Hij moet bereid zijn om zijn verantwoordelijkheid over de organisatie te verspreiden binnen de afbakening van het gestelde hoger doel.

De organisatie als levend organisme: Oude Wijsheid herleeft

In Laloux' beschrijving van de evolutie van organisatievormen tot de organisatie als levend organisme, komt een aantal ideeën uit de Oude Wijsheid opnieuw tot leven. Volgens de Theosofia of Oude Wijsheid is er sprake van een progressieve evolutie, waarin het bewustzijn zich cyclisch steeds verder verruimt en onzelfzuchtiger wordt. Ook in de beschrijving van Laloux is een evolutie te herkennen die hiërarchisch verloopt van materiële, uiterlijke en zelfzuchtige gerichtheid naar spirituele, innerlijke en onzelfzuchtige gerichtheid. Het start met emotionele karakteristieken als angst en impulsiviteit, waarbij eigenbelang centraal staat. Vervolgens verschuift de gerichtheid naar begeertekarakteristieken. Eerst is er begeerte naar status, dan naar resultaat en winst en vervolgens een meer edele begeerte naar een doel dat anderen dient. Tot slot zie je dat de uiterlijke reactie vervangen wordt door een innerlijke roeping en zelfs de zucht naar zelfbehoud van de organisatie verdwijnt in het licht van een hogere doelstelling. Omdat de Theosofia uitgaat van oneindigheid, is er altijd sprake van evolutie en zal ook een doelstelling van een organisatie blijven evolueren.

Er is theosofisch gezien ook wel wat aan te merken op de beschrijving in *Reinventing Organizations*. Het gaat uit van de uiterlijke vormen van organisaties binnen de populaire en uiterlijke versie van de menselijke geschiedenis. De geschiedenis van het menselijk bewustzijn volgens de Theosofia is veel ruimer. Daarbij zijn er beschavingen in een ver verleden geweest die qua karakteristiek veel meer gemeen hadden met het vijfde type, maar waarover in het algemeen weinig bekend is, zoals die van Egypte onder de ingewijde farao's. Hierna is er verval opgetre-

den. Evolutie verloopt eerder cyclisch dan lineair, met opkomst en ondergang van beschavingen met hun eigen karakteristieke vormen van organisatie. Iets dat we bijvoorbeeld ook herkennen in het verval van de staatsvormen dat Plato beschrijft in onder andere de dialogen *De Staat* en *De Staatsman*.

Volgens de Theosofia is het begrip evolutie onlosmakelijk verbonden met het begrip emanatie.

Emanatie betekent letterlijk 'uitstromen' of 'uitvloeien'. Het staat voor het proces van uitstroming of uitvloeijing van het leven uit een levende bron. Deze levende bron is te zien als een brandpunt van bewustzijn die een sfeer of veld schept waartoe andere levende wezens worden aangetrokken op basis van een gelijke karakteristiek. Binnen de sfeer van het bronwezen maken de 'lagere' levende wezens hun evolutie door, door op hun beurt zelf ook weer een sfeer of veld uit te werpen waar hun eigen lagere levende bouwstenen toe aangetrokken worden en waar ze mee samenwerken.

Als we bijvoorbeeld kijken naar hoe het menselijk lichaam is opgebouwd om te functioneren als voertuig voor ons menselijk bewustzijn, dan kunnen we dit proces als volgt illustreren. We gaan hierbij uit van het principe van wederbelichaming: de leer dat het in essentie onvergankelijke bewustzijn zich door cyclische manifestaties steeds verder ontwikkelt (de letterlijke vertaling van e-volueert). Zo vormt de bevruchte eikel voor het menselijk bewustzijn een eerste brandpunt waardoorheen de reïncarnerende mens zijn sfeer weer kan gaan uitwerpen. Een voor een worden de bouwstenen waarmee in vorige levens samengewerkt is, weer aangetrokken tot deze bron. En zo vormen sommige stamcellen op hun beurt weer het brandpunt voor de op te bouwen organen. Na de geboorte gaat het proces verder tot het reïncarnerende bewustzijn weer volledig kan werken door het uiterlijke voertuig en verder kan met zijn ontwikkeling.⁽⁵⁾

Bij organisaties verloopt dit proces op analoge wijze. Er is een oprichter die met een bepaald idee of ideaal een nieuwe organisatie start, bijvoorbeeld om een elektrische auto te maken waarmee je milieuvriendelijker kan rijden. Op basis van dit ideaal trekt hij anderen aan. De eerste medewerkers kunnen op hun beurt aan de slag om afdelingen op te richten, denk aan ontwerp, fabricage, montage, marketing, verkoop, et cetera, en trekken daarvoor nieuwe medewerkers aan. Elk van de medewerkers kan zich binnen deze organisatie weer verder ontplooien (evolueren) en zo een bijdrage blijven leveren aan het centrale ideaal. In een gezond organisme werken alle delen in harmonie

samen aan het gedeelde ideaal. Hoe meer een organisatie de kenmerken van de universele leer van emanatie en progressieve evolutie weerspiegelt, hoe harmonieuzer ze wordt. Hoe je dit in de praktijk kunt brengen, laten we hieronder met een drietal voorbeelden zien.

Theosofia toegepast op organisaties

Zoals een theosoof gelijk is aan hij die theosofisch leeft, zo is ook de organisatie van The Theosophical Society Point Loma (TSPL) een weerspiegeling van de theosofische principes. Om te beginnen delen alle leden van de TSPL hetzelfde ideaal, dat van universele broederschap. Universele broederschap is echter niet een ideaal dat ooit door iemand is bedacht, maar een feit. De TSPL is dan ook opgericht door diegenen die zover gevorderd zijn in het opbouwen van een geestelijke visie dat zij dit al als natuurfeit herkennen. Omdat het de gemiddelde mens aan deze visie ontbreekt, handelt hij nog niet in lijn ermee en soms zelfs tegengesteld hieraan en veroorzaakt zo de disharmonie die we nog in de wereld waarnemen. Leden van de TSPL proberen echter zo veel als mogelijk te leven volgens het ideaal van universele broederschap, dat tevens de enige voorwaarde tot toetreding vormt. De leden ondersteunen elkaar in het opbouwen en verruimen van deze visie.

De Leider van de organisatie vormt het brandpunt van de geestelijke hiërarchie die daar doorheen werkzaam kan zijn en die ook bekendstaat als de Hiërarchie van Mededogen. De organisatie is als een uiterlijk voertuig van deze Hiërarchie van Mededogen ook hiërarchisch georganiseerd. Deze hiërarchie volgt net als bij een emanatieproces, natuurlijke lijnen en verdeling van verantwoordelijkheid, waarbij mededogen het centrale principe is. De Leider is dan ook diegene die het best in staat is om het mededogen te belichamen. Hij leidt door te inspireren en te zorgen dat de leden zo min mogelijk in de weg staat om hun werk te doen.⁽⁶⁾

De TSPL bestaat uit lokale loges, die onder nationale afdelingen vallen die op hun beurt weer vallen onder het Internationaal Hoofdkwartier onder leiding van de Leider. Elke loge is volledig autonoom, binnen de summere bepalingen van de Constitutie van de TSPL, waarin onder andere de vijf doeleinden zijn opgenomen.⁽⁷⁾ Vanaf drie leden kan er een nieuwe loge gevormd worden.

Het werk in deze organisatie wordt gekenmerkt door een heldere en gedeelde focus op de doelstelling (mededogen), een zeer hechte samenwerking waarin iedereen doet wat hij kan ten behoeve van het geheel en een continue zoek-

tocht naar verbetering, te beginnen bij elk lid zelf.

Nu is de TSPL een organisatie met een geestelijke doelstelling en haar leden proberen heel bewust de theosofische principes naar de praktijk te vertalen en ondersteunen elkaar door volgens deze principes te *leven*. Dit neemt niet weg dat ook maatschappelijke organisaties op een dergelijke, natuurlijke manier, geleid kunnen worden. Hieronder noemen we twee voorbeelden, die ook in het boek van Laloux genoemd worden.

Buurtzorg

Buurtzorg is een organisatie die wijkverpleging door heel Nederland verzorgt. De oprichter van de organisatie is Jos de Blok. Hij heeft vijftien jaar als verpleegkundige gewerkt en nog eens tien jaar als manager en directeur bij een grote zorginstelling. In die laatste functie ervoer hij dat bestuurders geneigd zijn om zaken complexer te maken, wat het op de werkvloer niet makkelijker maakt. De kloof tussen het management van de organisatie en de werkvloer moest verkleind worden en hij wilde terug naar zelfsturende teams. Bij de oprichting van Buurtzorg in 2006 heeft hij dat model centraal gezet. Inmiddels heeft Buurtzorg veertienduizend werknemers en richting de duizend teams. Er zijn zorgteams in de wijk van rond de twaalf vakmensen die alles zelf regelen: planning, opleiding, het aannemen van nieuwe collega's, budget, et cetera. Er is geen management, alleen per vijftig teams een coach die op verzoek kan adviseren en een hoofdkantoor, dat onder andere de financiële administratie op zich neemt. Er zijn geen ingewikkelde protocollen of targets, er is geen planning en controlcyclus, de teams zijn verantwoordelijk voor één ding: goede zorg. Zoals De Blok zelf zegt: "Als ik naar de wijkverpleging kijk, dan is dat vak in dertig jaar nauwelijks veranderd. Je probeert een relatie op te bouwen met iemand in een ellendige situatie, dat blijft hetzelfde."⁽⁸⁾ En over zijn organisatie-model zegt hij: "Eigenlijk hebben we het over iets heel simpels: we laten mensen met kennis van zaken doen wat ze denken dat goed is." Jos de Blok geeft zijn mensen zo volledig mogelijk de verantwoordelijkheid en het volste vertrouwen. "Ik ken geen enkele verpleegkundige die denkt 'ik ga er een potje van maken'."⁽⁹⁾

Het is een model dat Buurtzorg al vijf keer de prijs van 'Beste Werkgever' opleverde. En Jos de Blok houdt zijn ideeën niet alleen voor zichzelf. Hij helpt zelfs zijn 'concurrent' over te stappen naar hetzelfde model. Want als ze hetzelfde doel hebben – goede zorg verlenen – waarom zou hij een andere organisatie dan als concurrent beschouwen?

Holacratie en sociocratie

Naast Buurtzorg noemt Laloux nog een tweede voorbeeld van een organisatie als ‘levend organisme’ (het vijfde type), en dat is de holacratie. Holacratie is een besturingsmodel voor organisaties. Holacratische organisaties werken met een organische, platte structuur van ‘cirkels’ (teams). Hierin vervult iedereen zijn duidelijk gedefinieerde verantwoordelijkheden. Je kan het zien als een hiërarchie van verantwoordelijkheid.

Het woord ‘holacratie’ is afgeleid van de term *holarchie*. Een holarchie bestaat uit holons (Grieks: ὅλον, holon onzijdige vorm van ὅλος, holos ‘geheel’). Dit zijn autonome of zelfstandige eenheden, die niettemin afhankelijk zijn van het grotere geheel waarvan ze deel uitmaken. Een holarchie is een hiërarchie van zelfregulerende holons, die zowel als autonome eenheden als afhankelijke onderdelen van het geheel functioneren.⁽¹⁰⁾

Bij holacratie staan de missie (‘purpose’) van de gehele organisatie en de doelstellingen van alle activiteiten centraal. Spanningen en problemen dienen continu als brandstof voor de ontwikkeling van de organisatie. Vergaderingen vinden plaats aan de hand van een strikte en heldere structuur, waarin ruimte is voor initiatief en invloed van alle medewerkers.⁽¹¹⁾

Wereldwijd werken honderden organisaties volgens de principes van de holacratie.⁽¹²⁾ Dit aantal is groeiende en in Nederland experimenteren tientallen organisaties, van bedrijven tot gemeenten, met deze nieuwe vorm van organiseren.

De bedenker van het holacratie-model, Brian Robertson, werd hierdoor onder andere geïnspireerd door de sociocratie.⁽¹³⁾ Dit is een bestuursvorm die uitgaat van de gelijkwaardigheid van individuen. Die gelijkwaardigheid komt tot uiting in het principe dat een besluit alleen genomen kan worden wanneer alle aanwezigen geen overwegend beargumenteerd bezwaar hebben tegen het nemen van dat besluit. Om deze besluitvorming met grotere groepen mensen toe te passen is er een systeem van delegatie van beslissingsbevoegdheid nodig, waarbij een groep (ook wel sociocratische kring genaamd) vertegenwoordigers kiest en deze beslissingsbevoegdheid geeft om namens hen op een hoger niveau besluiten te nemen.⁽¹⁴⁾

De term sociocratie is bedacht door de Nederlandse pedagoog Kees Boeke. Het komt van de Latijnse en Griekse woorden *socius*=medemens en *kratein*=regeren, en betekent zoveel als *de medemens regeert*. En deze Kees Boeke werd op zijn beurt weer geïnspireerd door Koos van der Leeuw,⁽¹⁵⁾ een bekend lid van de Theosofische Vereniging

in het begin van de vorige eeuw.

Zo keren universele ideeën als emanatie en de evolutie van bewustzijn in nieuwe jaszjes altijd weer terug als de tijd ervoor rijp is. In een gezond werkklimaat, zoals dat relatief gezien in Nederland blijkt te heersen, zie je dat de – bewuste of onbewuste – toepassing van deze ideeën succesvol blijkt te zijn, ook al blijft de achtergrond van deze ideeën nog vaak verborgen. Als de kennis van natuurwetten als emanatie en evolutie verder verspreid en bewust in de praktijk gebracht wordt zal dit ongetwijfeld tot nog veel meer harmonie leiden in de wijze waarop mensen samenwerken in organisaties. En met kennis van deze zaken kunnen wij als *individuele* medewerkers in het klein binnen de maatschappelijke organisaties waarin wij werkzaam zijn ook al de ruimte zoeken om deze zaken in praktijk te brengen.

Referenties

1. <http://www.gallup.com/businessjournal/188033/world-wide-employee-engagement-crisis.aspx>.
2. <http://www.consultancy.nl/nieuws/nederlandse-werknemers-hebben-hoogste-medewerkerstevredenheid-ter-wereld>.
3. <https://www.cbs.nl/-/media/imported/documents/2014/07/2014-02-02-v4-art.pdf>.
4. Frederic Laloux, *Reinventing Organizations*. Nelson Parker, Brussel 2014.
5. H. Bezemer, ‘Als een stroom uit zijn bron’. Artikel in *Lucifer*, jaargang 25, februari 2003, blz. 22-28; H. Bezemer ‘Occulte embryologie, deel 1’. Artikel in *Lucifer*, jaargang 28, nummer 6, december 2006, blz. 110-117, en deel 2, jaargang 29, nummer 2, april 2007, blz. 56-60.
6. Herman C. Vermeulen, ‘De TS Point Loma: wie zijn we, wat is onze missie en waar staan we nu?’ Artikel in *Lucifer*, jaargang 38, nummer 2, april 2016, blz. 37-43.
7. http://www.stichtingisis.org/theosofie/Theosophical_Society.
8. <https://decorrespondent.nl/5147/waarom-de-baas-van-buurt-zorg-de-baas-van-nederland-zou-moeten-zijn/210817532541-063bdf87>.
9. Uitspraak van Jos de Blok tijdens het congres ‘Let’s Reinvent Organizations’ op 26 november 2015 in Utrecht.
10. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Holacratie>.
11. Zie ref. 10.
12. <http://www.holacracy.org>.
13. <http://web.archive.org/web/20060630101107/> en <http://www.ternarysoftware.com/pages/downloads/BrianRobertsonInterview2006-02-08v3.pdf>.
14. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sociocratie>.
15. https://nl.wikipedia.org/wiki/Koos_van_der_Leeuw.

Gesignaleerd

Parallele universums: een intuïtie die de wetenschap kan hervormen

Verwondering

Al vele tientallen jaren spelen natuurkundigen met de vraag of *ons* universum het enige is, of dat er parallelle universums bestaan. Zij stuiten bij hun onderzoek namelijk op verschijnselen die anders moeilijk te verklaren zijn. Het gaat om waarnemingen in het zeer grote (kosmisch) en het zeer kleine (atomaire deeltjes). Zoals de natuurkundige en kosmoloog Max Tegmark zei: “Het bleek opmerkelijk moeilijk om met een natuurkundige theorie te komen die alles wat we zien voorspelt, en niets meer.”⁽¹⁾ En daarmee bedoelt hij dit: als je als onderzoeker op zoek bent naar een ‘theorie van alles’, dan kan je er bijna niet omheen om ook *onzichtbare* materie in het plaatje op te nemen. Vele natuurkundigen vinden het maar een raadsel hoe ons universum aan zijn bijzondere eigenschappen is gekomen. Waarom heeft ons licht de snelheid die we meten? Waarom meten we juist deze natuurconstanten? Waarom gaat het licht met deze snelheid, en geen andere? Is ons universum uniek? Is dat laatste wel een logisch idee? Zo kwam men op het idee dat er een hele reeks parallelle universums bestaan, waarbinnen het onze dan zijn eigen rol en plaats inneemt.

Ook wordt er nagedacht over het feit dat het menselijk bewustzijn zelf, dus ‘de observator’, een directe invloed heeft op de processen in de natuur. Je kunt niets waarnemen zonder het waargenomen ook te beïnvloeden. Zo krijgen elementaire deeltjes pas een exacte positie op het moment dat wij die positie gaan meten. Bewustzijn is dus ‘een deel van het systeem’, het is een reële kracht. Misschien sluiten we wel verschillende werelden uit, door wat wij als bewuste wezens waarnemen en doen.

Vonkjes van innerlijke kennis

Door deze natuurlijke verwondering aangezet, werden allerlei soorten ‘parallelle universums’-theorieën, ‘multiversum’-theorieën voorgesteld. Het resultaat is een allegaartje van theorieën, de een nog speculatiever dan de ander. Maar ze zijn interessant, zeker als je probeert de manier van denken erachter te begrijpen. Zonder nu deze

theorieën een voor een te bespreken, willen we wijzen op enkele intuïtieve visies die we – met onze kennis van de Theosofia in ons achterhoofd – achter sommige theorieën zien schitteren.

We denken zelfs dat als de betreffende onderzoekers de moed hebben die vonkjes van innerlijke kennis consequent uit te werken, ze zullen ontdekken dat bewustzijn (leven) ten grondslag ligt aan de materie, en niet andersom. En dat zou een enorme stap vooruit zijn, in ons begrip van de kosmos en onszelf. Maar eerst de hoofdvraag.

Bestaan er parallelle universums?

Is ons universum er eentje van een (grenzenloze) serie? Theosofisch gezien is het antwoord nadrukkelijk ‘ja’. Leven, bewustzijn is grenzenloos, er is leven binnen leven, en het uit zich in een grenzenloze variatie aan werelden. Met grenzenloos bedoelen we niet alleen ‘alsmaar verder’, in alle richtingen van de ruimte, maar ook dat er meer etherische en meer stoffelijke sferen bestaan dan de onze. Dat er sferen of gebieden van bewustzijn bestaan die van een andere geaardheid zijn, een andere frequentie hebben, en dat al deze gebieden elkaar doordringen, dus ook ons gebied doordringen, precies zoals licht de dampkring kan doordringen, of straling de lucht of materie doordringt.⁽²⁾⁽³⁾ Toch nemen we de meeste van die sferen of werelden niet waar. Hoe komt dat? De wezens uit die sferen brengen trillingen voort die wij niet kunnen ontvangen. Misschien bewegen er allerlei wezens op het moment dat u dit leest, door uw lichaam heen. Nee, het is niet ‘misschien’, het is in feite een zekerheid. Maar u merkt niets, want er is een te grote kloof tussen de frequentie van onze wereld en dat van hun wereld. Je kunt het vergelijken met de diverse soorten straling die tot onze wereld behoren, en waarvan we ook de meeste niet kunnen zien. Naast het zichtbare licht is er het infrarode licht, het ultraviolette licht, enzovoort. We merken daar pas wat van als we bijvoorbeeld een infraroodcamera gebruiken, of verbranden in de zon. Andere werelden of sferen zijn dus gevormd uit bewustzijn en materie van een andere geaardheid, meer spiri-

tueel gericht of juist meer stoffelijk gericht dan wij. Ze zijn aspecten van het ENE leven, en verschillen enkel in karakteristiek. Of eenvoudiger gezegd: in ‘kleur’ of ‘toon’ of ‘trillingsgetal’. Alle karakteristieken zijn in beginsel overal, maar in de verschillende wezens is soms de ene, soms de andere krachtiger ontwikkeld. Waar het om gaat is: welke karakteristiek heeft de *overhand*?

Voortdurende interactie

Er bestaan dus vele andere sferen, nee, preciezer gezegd, een *oneindig* aantal sferen naast de onze. Elk zo’n sfeer of wereld is op zich even compleet als de onze, theosofisch gezien, dus met zonnen en planeten, enzovoort. Ze bestaat uit wezens die in rol en functie vergelijkbaar zijn met de wezens van ons universum, ook al is hun uiterlijke vorm waarschijnlijk anders. Deze is immers, aangepast aan hun omstandigheden.

De meer stoffelijke sferen vloeien voort uit de meer geestelijke, ze vormen één, ononderbroken, aaneensluitende keten van leven. Dat betekent dat er altijd *overgangsgebieden* zijn. Door die overgangen of ‘poorten’ stromen wezens en krachten van de ene naar de andere sfeer, of terug. Niets in de kosmos leeft geïsoleerd van al het andere, alle dingen zijn in interactie met elkaar. Daarom is er ook een continue, intensieve interactie tussen de wereld die wij kunnen waarnemen, en de onzichtbare sferen die ‘onze buurwerelden’ zijn. Dit houdt trouwens een belofte in. Ons bewustzijn draagt grenzenloze mogelijkheden in zich, en dat betekent dat we in toenemende mate ons erin kunnen bekwamen, ons bewustzijn op andere gebieden af te stemmen. We zullen deze gebieden dan bewust kunnen betreden, en directe kennis opdoen van wat er gebeurt.

Nu laten we enkele interessante intuïties van hedendaagse natuurkundigen naar voren komen. Deze hebben we ontleend aan het artikel ‘Infinite frontiers’ uit de *New Scientist* van 21 januari 2017.

a. Elk universum kan geboorte geven aan meerdere andere universums

Dit wordt onder anderen beweerd door Alan Guth en Alexander Vilenkin, die denken dat ‘kwantum-effecten’ in een extreem snel uitdijend universum kunnen zorgen voor ‘bellen’ waarin andere universums kunnen ontstaan. En dat ons universum ook uit zo’n bel is geboren. Ook komen we het idee tegen bij Nikodem Poplawski en Damien Easson, die van mening zijn dat er ‘aan de andere kant’ van een zwart gat een ‘wit gat’ zit. Oftewel,

dat de massa’s en energieën die opgeslorpt worden door een zwart gat voor een deel doorgegeven worden naar een andere, parallelle wereld. In de woorden van Poplawski: “Op die manier wordt het zwarte gat een poort naar een nieuw universum.”⁽¹⁾

Deze ideeën cirkelen enigszins om enkele theosofische leringen heen. Ten eerste, dat elk wezen in een kosmos op zichzelf ook weer een microkosmos, een kleine wereld is. Maar ook proeven we hier de notie van een *laya-centrum*: het neutrale doorgangspunt waar bewustzijn, energieën en materie van de ene naar de andere wereld kunnen gaan. Als we inslapen bijvoorbeeld gaan we met ons bewustzijn door een of meer *laya-punten*, om tijdelijk in bepaalde innerlijke gebieden te toeven.

b. In andere universums kunnen andere natuurconstanten gelden

Vilenkin bijvoorbeeld oppert dat in andere werelden het licht veel sneller kan gaan dan bij ons. En dat als het mogelijk zou zijn een voorwerp uit onze wereld over te brengen in die andere wereld, dat dat voorwerp vermoedelijk meteen uiteen zou vallen, omdat het onder die andere omstandigheden volstrekt onstabiel zou zijn.

Uit de Theosofia volgt dat elk van de oneindige aantallen werelden en sferen vanuit dezelfde fundamentele beginselen is opgebouwd, immers, ze komen voort uit EEN Grenzenloos Beginsel. Maar die overeenkomstige beginselen *drukt elk wezen, elke wereld wel op zijn eigen manier uit*. Dus inderdaad, de lichtsnelheid zal per bewustzijnsgebied zeker verschillen. Lichtdeeltjes zijn immers ook levende wezens. In feite verschilt die snelheid al wanneer we de lichtsnelheid in gewoon water meten, dus in fysieke stof in een iets andere toestand dan lucht. En, om een voorbeeld te geven dat ons mensen direct aangaat: onze hogere, spirituele gedachten hebben een bereik en een snelheid die volkomen anders zijn dan die van onze uiterlijk gerichte gedachten.

c. Er is interactie tussen al deze werelden

Michael Hall spreekt over “many interacting worlds”, “vele op elkaar inwerkende werelden”.⁽¹⁾ Dit idee van interactie spreekt natuurkundigen extra aan, want als dit waar is, moeten de effecten van de interactie ook gemeten kunnen worden. Theorieën moeten op den duur worden bevestigd door feiten, om uiteindelijk geaccepteerd te worden — en daarin hebben de wetenschappers gelijk, natuurlijk. Dat is immers de wetenschappelijke manier om tot grotere waarheden te komen. De voorstanders van ‘many inter-

acting worlds' wijzen op verschijnselen die we nu nog niet goed kunnen verklaren, zoals het 'kwantum-tunneleffect', waarbij een atomaire deeltje een energie-barrière passeert alsof die er helemaal niet is.

Theosofisch gezien, is de uitwisseling tussen de onzichtbare en zichtbare gebieden intensief, continu en overal. In feite is geen enkele gebeurtenis in onze uiterlijke stoffelijke wereld te begrijpen zonder tegelijk de invloed van meer innerlijke krachten in ogenschouw te nemen. We kunnen de uiterlijke wereld zien als schaduwen op een scherm. Die schaduwen zijn projecties vanuit de meer innerlijke werelden. Oftewel, we hoeven niet naar uitzonderingsgevallen te zoeken, maar kunnen alle 'gewone' processen op een heel andere manier gaan bekijken. Zo kunnen we onze arm niet optillen, voordat in ons een mentale impuls vertaald wordt in een astrale impuls, en die weer omgezet wordt in een stoffelijke impuls. Zwaartekracht kunnen we

zien als het uiterlijke effect van een veel innerlijker proces: van wezens die elkaar aantrekken en afstoten. En zo kunnen we alle 'gewone' natuurkrachten zien als de uitingen van *interactie van wezens*. En daarmee eindigen we het artikel met de grondgedachte waarop de hele Theosofia is gebaseerd: bewustzijn is de kracht achter alle dingen.

Referenties

1. Shannon Hall, 'Infinite frontiers. We're finally working out how to navigate our way through the multiverse.' Artikel in: *New Scientist*, vol. 233, nr. 3109, 21 januari 2017, blz. 28-31. Reed, Londen. Citaat van Tegmark staat op blz. 28.
 2. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition*. Deel 1, hoofdstuk 5 en 6: 'Worlds Visible and Invisible', 1 en 2, blz. 130-210.
 3. D.J.P. Kok, *Is er leven op andere planeten?* Stichting I.S.I.S., Den Haag 2006.
-

Klacht wegens misleidende voorlichting over orgaandonatie

Orgaantransplantatie is een onderwerp dat sinds 1992 regelmatig aan de orde komt in *Lucifer*. Niet voor niets, want met name de voorlichting over wat er nu precies gebeurt en wat de mogelijke consequenties zijn, is nog altijd niet voldoende en vooral niet objectief.

Naar aanleiding van het voorstel tot aanpassing van de uit 1998 daterende Wet op de orgaandonatie – het voorstel werd vorig jaar september door de Tweede Kamer aangenomen, maar het moet nog goedgekeurd worden door de Eerste Kamer – waarbij mensen als donor worden geregistreerd *tenzij* zij laten weten dat niet te willen, stelde Herman C. Vermeulen in *Lucifer* de vraag of onze Grondwet nog wel garant staat voor het recht van ieder op onaantastbaarheid van zijn lichaam.⁽¹⁾ Tevens kwam in zijn artikel de kwestie aan de orde wanneer er van 'dood' gesproken kan worden. Vroeger gold iemand als dood als het hart stilstaat en de bloedcirculatie niet meer op gang kan worden gebracht. Maar met deze definitie hadden chirurgen te weinig tijd om organen weg te nemen ten behoeve van transplantatie. De wet maakt het nu mogelijk organen van mensen weg te nemen die 'hersendood' zijn verklaard. Die operatie gebeurt dan terwijl het hart nog steeds werkt.

De overheid en de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) voeren een beleid dat erop is gericht dat mensen

zich laten registreren als donor van organen in de situatie *nadat zij hersendood* zijn verklaard. Dit heet dan 'na overlijden'. In de voorlichtingscampagnes wordt echter nergens gewezen op het feit dat er in wetenschappelijke kringen steeds meer twijfel bestaat over dit moment van overlijden. De gruwelijke vraag is zelfs: kan worden uitgesloten dat de donor ervaart dat bij hem operatief organen worden uitgenomen?

De klacht

Frank Stadermann heeft studie gemaakt van het onderwerp en heeft daarbij de theosofische kerngedachten over leven en bewustzijn betrokken. Nu heeft hij een klacht aan de Reclame Code Commissie voorbereid tegen de Staat der Nederlanden en de NTS wegens 'onjuiste voorlichting over de zogenaamde postmortale orgaandonatie; meer speciaal 'heartbeating'-orgaandonatie. De klacht is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Orgaanuitneming vindt plaats nadat een arts de donor hersendood heeft verklaard. In de regel gebeurt dat uitnemen zonder narcose. Er is een veelheid aan buitenlandse wetenschappelijke publicaties waarin wordt betwijfeld of zelfs bestreden dat de donor niets zou voelen van de operatie. Her-

sendood is daarom een omstreden criterium.

2. Uitneemoperaties zijn ingrijpende operaties waarbij de donor allerlei signalen kan afgeven die bij een ‘gewone’ operatie voor de anesthesist reden zouden zijn om extra narcose toe te dienen. Zelfs is het zo dat, wanneer de donor een hartstilstand krijgt tijdens de uitneemoperatie, men probeert dat hart door massage weer aan het kloppen te krijgen. (Het gebruik van een defibrillator schijnt wel als onethisch te worden ervaren.) De uitneemoperatie en ook de handelingen die de donor ter voorbereiding daarvan ondergaat, zijn een ingrijpen in het stervensproces.

Dit alles wordt door de Staat en de NTS in hun reclamecampagnes niet verteld. Ook daarom is de campagne misleidend voor het publiek, stelt Stadermann, die zijn klacht in een notitie met wetenschappelijke verwijzingen

onderbouwt. Hij vraagt de Reclame Code Commissie de Staat en de NTS te adviseren de genoemde feiten in hun campagne duidelijk te vermelden.

Lezers die als mede-klager willen optreden, kunnen dit tot begin mei kenbaar maken door middel van een e-mail aan frank@stadermann.nl. Graag vermelden: naam, adres en woonplaats. Er zijn geen kosten aan verbonden.

Referentie

1. Herman C. Vermeulen, ‘Wanneer is de grondwet een grondwet?’ Artikel in: *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 38, nummer 5, blz. 66-69. Zie ook de website van Stichting I.S.I.S.: www.stichtingisis.org/pdf/De_andere_kant_van_organadonaties._Wat_de_overheid_niet_vertelt.pdf.
-

Uw Vragen

Hebben we invloed op het karma van anderen?

Stel dat er ergens oorlog is. Je vlucht niet. Je wordt getroffen door een bombardement. Moest jou dit overkomen?

Antwoord

Het idee dat iets je *moet* overkomen, suggereert dat er een macht is – het Noodlot of een God – die buiten je staat en die je in een bepaalde situatie doemt. Zo’n macht is er echter niet. Er is geen doem in de natuur.

Er is ‘slechts’ een ijzeren wet van oorzaak en gevolg, alom bekend als karma. De kerngedachte van die wet is ontzettend simpel: de aard en de kracht van een oorzaak leiden tot een gevolg van dezelfde karakteristiek en intentie. Omdat

ieder wezen handelt en dus oorzaken creëert, zal iedereen ook gevolgen oogsten. Soms echter heeft een mens een oorzaak in het verleden gezaaid en weet hij dat niet meer. Toch zal ook dan die oorzaak tot een gevolg leiden.

Karma betekent geenszins dat de vrije wil wordt uitgeschakeld. Karma uit het verleden zorgt ervoor dat je in een bepaalde situatie terechtkomt, maar je zult in die nieuwe situatie altijd weer oorzaken scheppen, omdat je reageert op de omstandigheden. Die reactie leidt tot nieuwe gevolgen.

Als we dit concept toepassen op de vraagstelling, dan moet je dus concluderen dat iemand in het verleden een attractie heeft opgebouwd met een bepaald land, een volk, dat in een oorlogssituatie verkeert. Wat de achtergrond van die attractie is, kunnen we niet vaststellen. Iemand kan door haat of door liefde tot die situatie aangehouden zijn; dit laatste bijvoorbeeld

omdat hij graag degenen helpt die in moeilijkheden verkeren. Hoe dan ook, hij is niet ‘toevallig’ in dat land. De vraag is vervolgens: hoe reageert hij in die situatie. En dat is een kwestie van vrije wil. Ziet hij geen hoop meer en vlucht hij daarom? Is hij te laf om te vluchten? Vlucht hij niet, omdat hij bij zijn volk wil blijven? Zo zijn er talloze motieven waarom iemand iets wel of niet doet. Vaak ook spelen verschillende motieven gelijktijdig een rol.

Al die motieven bepalen het karakter van de daad en dus van de oorzaak, en leiden tot een overeenkomstig gevolg. Nu zijn wij mensen vaak gecompliceerde wezens. We hebben verschillende karakteristieken. Soms domineert de ene, dan weer de andere karakteristiek. We zijn complexe wezens en hebben daarom veelal een gecompliceerd leven, met soms ‘geluk’ en soms ook niet. De situatie is echter altijd te herleiden naar wat we zelf zijn, wat we gedaan hebben.

Dit alles hoeft zeker geen reden voor wanhoop of neerslachtigheid te zijn. Immers, *hoe* we reageren in een bepaalde situatie, bepalen we altijd zelf. En het is die reactie – het interpreteren van de toestand waarin we verkeren – die ons geluk of ongeluk bepaalt.

Vraag

Mensen hebben geen invloed op het karma van een ander. Iemand heeft geluk of ondergaat leed. Bij diverse godsdiensten worden ceremoniën gepleegd om iemand te vrijwaren van problemen. In de medische wereld worden mensen geholpen die op sterven liggen. Indien mensen geen invloed hebben op het karma van anderen, hoe moeten we dit dan zien?

Antwoord

Het is zeker niet zo dat karma een puur individuele aangelegenheid is. Natuurlijk handelt ieder wezen, zaait het daarom zijn oorzaken en oogst zijn gevolgen, maar in de natuur hangt alles met elkaar samen. Sterker nog: er zou geen karma bestaan, als niet alles met elkaar vervlochten was tot één groots levensweb. Dus wat de een doet, gaat de ander aan.

Nu is het wel zo, dat niemand voor iemand anders kan denken, leren of handelen. Iedereen handelt en zaait dus zijn eigen oorzaken. Maar je handelt altijd, omdat je beïnvloed wordt door anderen.

Stel dat je geen ouders, geen familie, geen vrienden, geen vijanden, geen leraren, geen burens en geen collega's zou hebben, dan dacht en handelde je ongetwijfeld heel anders. Stel dat er geen boeken, geen televisie, geen leidinggevend, geen filosofen, geen kranten, geen muziek zouden zijn. Je was een ander mens. Kortom, de gehele mensenmaatschappij is opgetrokken uit menselijke gedachten die door anderen

zijn gedacht en die op elk ander mens een grote of kleine invloed uitoefenen. Isolement is een illusie.

Daarom wordt zelfs je reactie op de toestand waarin je verkeert, mede door anderen bepaald. Natuurlijk reageert iedereen overeenkomstig zijn eigen vrije wil, maar men is altijd beïnvloed door anderen.

Die invloed wil echter niet zeggen dat er oorzaken kunnen worden tenietgedaan. Dat is onmogelijk. Maar die invloed kan wel betekenen dat je anders op gevolgen reageert en daardoor andere oorzaken creëert en dus nieuwe levensomstandigheden maakt.

Een voorbeeld verduidelijkt deze gedachte wellicht. Stel je solliciteert vele keren naar een baan, maar je wordt steeds niet aangenomen. Je zit daardoor redelijk in de put. Je wilt de handdoek in de ring gooien. Een vriend echter troost en bemoedigt je en stimuleert je naar een sollicitatietraining te gaan. Dat leidt tot succes. Met andere woorden: je hebt weliswaar zelf, op eigen kracht, een wending gegeven aan je leven, maar mede dankzij de invloed van een ander.

In hetzelfde licht moet je de voorbeelden bekijken die u noemt. Ceremoniën kunnen geen karma wegnemen. In het meest gunstige geval kunnen ze je inspireren en aanmoedigen een edel leven te leiden. Als je door die ceremoniën echter de indruk krijgt, dat anderen – God of de goden – voor jou de kastanjes uit het vuur moeten halen, dan werken ze alleen maar een zelfzuchtige passiviteit in de hand. In beide gevallen oefenen ze dus invloed uit, maar uiteindelijk is het de mens zelf die een beslissing neemt.

Hetzelfde geldt voor medici. Als een dokter zijn werk goed doet, dan stimuleert hij het zelf-genezend vermogen in de patiënt. Hij elimineert het karma niet — dat is onmogelijk. Maar hij

helpt het karma zich zo harmonieus mogelijk te manifesteren. Maar ook nu is het de mens zelf die beslist naar welke dokter hij gaat en of hij medicijnen slikt, enzovoort.

Kortom, alles hangt met elkaar samen. Wat de een doet, gaat de ander aan. Maar uiteindelijk is het de mens zelf die beslist welke handelingen hij verricht en welke karmische oorzaken hij dus zaait.

Het Astrale Licht

De handelingen van eenieder worden geregistreerd in het Astrale Licht. Hoe vindt dit plaats?

Antwoord

Het Astrale Licht bestaat uit een substantie die etherischer is dan de stof die wij kennen. Het omgeeft en doordringt de fysieke wereld, de wereld die we zintuiglijk waarnemen. Het Astrale Licht van de Aarde omgeeft dus onze planeet. Het Astrale Licht is een soort doorgeefluik: wezens, energieën op weg naar de fysieke bol Aarde komen erlangs, maar evenzeer de wezens die vanuit de Aarde 'omhooggaan' naar de geestelijke gebieden.

Het Astrale Licht is ook een 'Kosmische Beeldengalerij', omdat het alles registreert wat wezens aan handelingen verrichten. Je moet je ervan bewust zijn dat het Astrale Licht in en om de Aarde zit en precies zoals een spiegel altijd het object dat ervoor staat weerspiegelt; zo wordt elke uiting van bewustzijn – gedachten, begeerten, gevoelens – automatisch in het astrale opgetekend. Het is dus niet zo dat een wezen bewust opschrijft wat een mens doet, zoals dit wel wordt voorgesteld in sommige godsdiensten. Dat is een verkeerde voorstelling van zaken. Omdat de

stoffelijke wereld in feite het bezinksel is van het astrale, en het astrale en de stoffelijke wereld voortdurend invloeden en energieën uitwisselen, worden alle bewustzijnsuitingen in het Astrale Licht geregistreerd.

Lessen uit het panoramisch visioen

Ik heb begrepen dat tijdens het sterven de mens een panoramisch visioen heeft, waarin hij de gevolgen van zijn afgelopen leven ziet. Hoewel hij deze signalen krijgt, worden ze bij de volgende reïncarnatie weer vergeten. Wat voor nut heeft dat visioen dan?

Antwoord

Het panoramisch visioen is werkelijk van zeer groot belang, omdat de 'signalen', zoals u ze noemt, de mens in de gelegenheid stellen belangrijke spirituele conclusies te trekken. De mens ziet dan ook niet alleen de gevolgen – dat is in feite de toestand waarin hij geleefd heeft – maar hij ziet ook de oorzaken die tot die gevolgen geleid hebben. Naarmate een mens spiritueler is en meer geoefend is in spirituele zaken, krijgt hij een helderder indruk van die oorzaken. Hoe dan ook, hij leert in te zien dat een bepaald type oorzaak tot een bepaald type gevolg leidt. Daar trekt hij zijn conclusies uit.

Die conclusies worden in zijn bewustzijn ingeweven en vormen zo een deel van zijn karakter, dat in een nieuwe incarnatie hem anders in het leven zal doen staan.

Laten we proberen dit met een voorbeeld te verduidelijken. Stel je voor dat iemand een bepaalde, nauwelijks bij zichzelf bekende, jaloezie koesterde

voor een familielid, hetgeen tot allerlei onaardige daden ten opzichte van die ander leidde. Dit kon natuurlijk niet zonder gevolgen blijven. Stel dat zo iemand in dit leven geconfronteerd werd met die gevolgen, die voor hem nogal pijnlijk waren. In het panoramisch visioen ervaart hij dat hij zelf de oorzaak van die toestand was. Vervolgens kan hij de conclusie trekken, dat die karakteristiek in hem moet veranderen. In een nieuwe incarnatie zal die spirituele conclusie – dat 'signaal' zoals u het noemt – een deel van zijn karakter geworden zijn. Als hij dan weer een neiging tot jaloezie voelt opkomen, zal hij zich – onbewust waarschijnlijk – herinneren dat dit niet de weg is die hij moet bewandelen. Zo is ons leven feitelijk een voortdurende 'herinnering' aan vorige levens.

Waar 'begon' de mensheid?

Is het enigszins bekend met welk ras of welke bevolkingsgroep deze schepping begonnen is en hoe de vier grote rassen ontstaan zijn?

Antwoord

Volgens de Theosofia stamt de mensheid niet af van één enkel paar. De mens is polygenetisch. *Dat wil zeggen, dat de verschillende rassen die het menselijk ras als geheel vormen, niet afstammen van één paar, maar voortkwamen uit een aantal verschillende, gelijktijdig bestaande zoölogische centra of ontstaanspunten, uit groepen die vele, vele aeonen terug in het verre geologische verleden op verschillende delen van het aardoppervlak leefden.*⁽¹⁾

Er is overigens geen sprake van schepping, als daar tenminste mee wordt bedoeld 'uit het niets scheppen'. De

mensheid had namelijk al een heel lange evolutietocht achter de rug, waarin de voertuigen geschikt werden gemaakt voor het indalen of ontwikkelen van het typisch menselijke: het denken.

Er waren zeven van dergelijke ontstaanspunten, plekken op de aarde waar in een geleidelijk en eeuwen durend proces het denken ontwikkeld werd en de mens mens werd.

De uiterlijke kenmerken van de mensen op die zeven plekken – dus karakteristieken van het lichaam – waren enigszins verschillend. Ondertussen zijn alle mensen met elkaar vermengd en zijn er eigenlijk geen zuivere rassen meer. Natuurlijk zijn er nog wel uiterlijke verschillen tussen mensen, zoals de huidskleur en de bouw van het lichaam, maar feitelijk zijn die vrij klein, want mensen uit verschillende uiterlijke rassen kunnen zich altijd vermengen met mensen uit een ander ras. Vaak ook leiden uiterlijke omstandigheden tot bepaalde fysieke kenmerken. Zo is bekend dat mensen die hoog in de bergen leven meer rode bloedlichaampjes hebben. Essentieel voor het mens-zijn is dit zeker niet.

Referentie

1. G. de Purucker, *De Mens in de Evolutie*, Stichting I.S.I.S., Den Haag 1985, blz. 263.
-

Levensvormen

Volgens Hindu-geschriften zijn er 8.400.000 levenssoorten. Hoe denkt u hierover?

Antwoord

Over dat exacte getal kan ik niets zeggen. Het lijkt mij meer een symbool, dat staat voor een enorm aantal. Dat laatste onderschrijft de Theosofia. Er

is een oneindig aantal levensvormen. Er is een enorme verscheidenheid aan levensuitingen. Iedereen die de ons omringende natuur bestudeert, weet dat. Op zich is dat een interessant gegeven. Maar het is veel inspirerender te beseffen dat al die verschillende levensvormen in essentie één zijn, omdat ze alle uit dezelfde Bron voortkomen.

Mens en dier

Als dieren (waaronder vogels en vissen) niet gedood zouden worden om te eten, zou hun aantal zo groot worden, dat ze op een gegeven moment een plaag zouden worden voor de mens. Of is dit niet zo?

Antwoord

Misschien is het omgekeerde wel het geval. Omdat gedode dieren veel mensen als voedsel dienen, zijn er veel meer dieren dan als dat niet het geval was.

Dat komt omdat de mens kunstmatig grote hoeveelheden dieren opfokt.

Wat is bijvoorbeeld op dit moment de vogel die het meest voorkomt? Dat is de kip. Er zijn wereldwijd miljarden kippen. Die arme dieren leven maar heel kort. Ze worden als een eierproductie-machine gebruikt of ze dienen als goedkoop vlees voor de begerige magen van mensen. Als mensen geen vogels zouden eten, waren er ongetwijfeld veel minder kippen.

Wat ik wil zeggen, is dat er een bepaalde harmonie in de natuur is. Als alle wezens nemen wat ze nodig hebben, dan blijft die harmonie bestaan. Als mensen veel meer opeisen dan ze nodig hebben om hun voertuig – het lichaam – gezond te laten zijn, dan krijg je disharmonie, die bijvoorbeeld in de bio-industrie op zo'n vreselijke manier vorm krijgt, terwijl anderzijds



Groep wisenten in de vrije natuur en runderen in de bio-industrie.

bepaalde diersoorten uitsterven. Zo worden veel dieren in de bio-industrie gevoed met (restanten van) vissen, wat er mede toe heeft geleid dat de zeeën steeds meer leeggevist raken.

Kortom, als wij mensen minder zouden ingrijpen in de natuur, en onze jongere broeders, de dieren en planten, meer zouden respecteren en meer hun natuurlijke neigingen zouden laten volgen, dan zou je een veel harmonieuzere situatie hebben, waarin alle wezens hun evolutiepad zouden kunnen volgen.

Vraag

Welke diersoort zit het dichtst bij de mens qua ontwikkeling?

Antwoord

De hogere zoogdieren, zoals mensapen, dolfijnen, honden, varkens, staan het dichtst bij ons. Zij schurken als het ware

tegen ons aan en lijken het meest op ons, zij het dat ze nog niet het denken hebben ontwikkeld.

Er is nog een dier dat nog dichter bij ons staat, maar dat, gek genoeg, niet zo bekend is. Dat is het dier in de mens. Elke mens heeft een dierlijke natuur — zijn begeerte of instinctieve natuur. Helaas beheersen veel mensen hun dierlijke natuur nog niet al te best, met alle gevolgen van dien.

De hogere en lagere natuur van de mens

De mens heeft een hogere en een lagere natuur. Wat is die lagere natuur en waarvoor is die nodig?

Antwoord

Die lagere natuur is het voertuig, het instrument. Het is het lichaam, maar ook lagere gevoelens en begeerten. Dat voertuig is nodig, want zonder dat voertuig zou de werkelijke mens – de hogere natuur – zich niet kunnen manifesteren op dit uiterlijke gebied. Vergelijk het met kleding. Als je naar een koud land gaat, heb je een warme jas nodig, anders zou je in die kou niet kunnen leven. Als je lang onder water wilt blijven, heb je zuurstofflessen nodig. Zonder die zuurstofflessen kun je niet duiken. Zo heeft de mens zijn lagere natuur inclusief zijn lichaam nodig om hier op aarde ervaringen te kunnen opdoen.

Natuurrijken

Wij hebben tien natuurrijken. Als alles zich aan het ontwikkelen is, zal toch ooit één rijk leegraken?

Antwoord

‘Onze’ tien natuurrijken vormen slechts één hiërarchie in de grenzenloze Ruimte. Boven onze hiërarchie en onder onze hiërarchie strekken zich oneindige aantallen hiërarchieën uit. Sommige zijn veel verder, sommige minder ver ontwikkeld dan de onze. Dus onze hiërarchie staat niet los van de andere. Zie elke hiërarchie als een school met tien klassen. De verst ontwikkelde wezens in een hiërarchie – de goden die in

de tiende ‘klas’ zitten – kunnen op een gegeven moment alles geleerd hebben wat er in onze school te leren is. Zij gaan dan naar een andere school. Daar zullen ze weer helemaal onderaan, in de eerste ‘klas’ beginnen. Anderzijds zullen vanuit een minder ver ontwikkelde hiërarchie wezens binnenstromen, die bij ons in de eerste ‘klas’ komen: het elementarijke.

Overigens vindt dit alles plaats op basis van kosmische wetmatigheden, zoals bijvoorbeeld het leven van een planeet. Er heerst altijd orde in de kosmos.

Activiteiten Agenda

Lezingen in april en mei 2017

De zin van het leven

In het licht van reïncarnatie en karma
“Waarom ben ik wie ik ben?”

In deze lezingenserie wordt u inzicht gegeven hoe u de meest wezenlijke vraag kunt beantwoorden. Niemand anders dan uzelf kan die vraag beantwoorden. Maar er kunnen wel aanwijzingen gegeven worden *hoe* die vraag te beantwoorden.

Als je op zoek gaat naar je ‘ik’, dan kom je er al snel achter dat er feitelijk verschillende ‘ikken’ zijn. De ‘ik’ die je meestal bent, heb je niet gekregen van je ouders. Je bent niet wie je bent dankzij je DNA. Die ‘ik’ heb je zelf gedurende vele levens gevormd. De mens is geen onbeschreven blad, zoals iedereen die opgroeiende kinderen goed heeft geobserveerd, weet.

Toch is die ‘ik’ niet het ware Zelf. Soms kunnen we flitsen van dat diepste Zelf herkennen. Maar we hoeven niet op die flitsen te wachten. We kunnen ook actief ernaar

op zoek gaan en vanuit ons ware Zelf leven. Als ons dat lukt, begrijpen we pas echt onszelf, onze medemensen en onze verwantschap met al wat leeft. Bovendien ervaren we dan ook wat de zin van het leven is.

DEN HAAG

- | | |
|----------|---|
| 26 april | De mens erft zichzelf |
| 03 mei | Leer je diepste Zelf kennen, worden en zijn |
| 10 mei | De zin van het leven |

Ga naar www.stichtingisis.org
voor het complete lezingenoverzicht

I.S.I.S. Symposium

Mededogen en Wijsheid – Sleutels voor een harmonieuze en gezonde wereld

Zaterdag 20 mei 2017, Den Haag,
New Babylon Meeting Center (2e etage)

Dat de wereld verre van harmonisch is, is duidelijk. Maar dat de wereld altijd disharmonisch zou blijven, is een waandenkbeeld dat op niets anders dan vooroordeel en een beperkte visie is gestoeld. In dit symposium wordt geprobeerd een fundamenteel andere visie op het leven, de mens en de maatschappij te ontwikkelen, waaruit blijkt dat de kern van elk mens een bron van wijsheid en mededogen is.

Die visie is gebaseerd op enkele duidelijke uitgangspunten, die we niet alleen als theorie voorhouden, maar die in de workshops door iedereen op waarheid getoetst kunnen worden. Op die manier kan iedereen zelfstandig een visie opbouwen die uitstijgt boven louter meningen.

De volgende vragen staan centraal

- Wat is de oorzaak van de zieke wereld en hoe kunnen we hem weer gezond maken?
- Hoe ontdek je het altijd aanwezige Mededogen in jezelf (en in anderen ...)?
- Als we Mededogen herkennen, hoe kunnen we er iets mee gaan doen?
- Waar liggen de oplossingen voor de vraagstukken in je eigen leven en in de maatschappij?
- En, hoe help je anderen om ditzelfde in zichzelf te vinden?

Een symposium over de diepste Kern in onszelf!

Het symposium zal, net als in voorgaande jaren, een interactief proces zijn. Lezingen worden afgewisseld met workshops, waarin alle bezoekers de voorgehouden ideeën aan de eigen ervaringen en die van anderen kunnen toetsen.

Programma

09.00 uur	Zaal open	14.30 uur	Workshops: Van probleem naar uitdaging: 1) van depressie naar Levensvisie 2) van conflict naar Harmonie
10.00 uur	Intro: Sleutels voor een harmonieuze en gezonde wereld		
10.15 uur	Lezing: Vele meningen ... maar wat is waar?	16.45 uur	Dinerpauze
10.45 uur	Lezing: We zijn <i>meer</i> dan onze visie	19.00 uur	Praktisch Mededogen en Wijsheid Oogst workshops: 1) van depressie naar Levensvisie 2) van conflict naar Harmonie
11.30 uur	Workshop: Doorbreek je bubbel		
12.30 uur	Lunchpauze	19.30 uur	Forumdiscussie: consequenties voor het dagelijks leven
14.00 uur	Lezing: Van waarheid naar wijsheid Wijsheid kan je leren	20.30 uur	Afsluiting

Lucifer®

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactieadres: Joke de Jong-van Wijk,
Mosselkreekstraat 53,
4335 TG Middelburg,
Tel. 0118-436394
(b.g.g.: 070 - 346 15 45)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijzen:
Papieren abonnement
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Digitaal abonnement
€ 15,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 2,50
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruyterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.stichtingisis.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
enige andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.



Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.



Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)